Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 4 сентябрь, 1976 шу. • № 108 (5619). • Мах 2 кеп.

КПСС XXV съезда решенеш йизза кхоачаш а еш, иттлагІча пятилетка хьалхарча шера плани тІанйца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьинар кхо ца деш къахьегаш ба Нохч-ГІалгІайчен мехкдаьттахой. «ХІара балха денна — дикала Знак» яхача девизагІа къахьстачя пар бизза пайда ийбу шоай торонехи кхоачамехи. Цудухьа Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединенеиа чуйоагІача мехкдаьттеи гази йоахача ерригача управленей коллективаша толамца кхоачаши тІеххкхоачаши яьй «ІаЬржа дошув» даккхара ворхІ бетта план. Республикерча мехкдаьттахоша ворхІ бетта планагІа лаьрхІачул совгІа даьккхад 53 эзар совгІа тонн мехкдаьтта.

«ХІара балха денна — дикала Знак» яхача девизагІа къа а хьегаш, шин къахьегами социалистически яхьа кулгалделген кхетамца вІаштІехьдаьккхача «Малгобекнефть» НГДУ коллективо къаьстта дика къахьегама толамаш доах иттлагІча пятилетка хьалхарча шера. Укх шера шоллагІча квартале даьхача толамий итогаш йича Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг а хьожаеш, цунна еннай СССР мехкдаьтта промышленноста Министерства, мехкдаьтта, химически, газови промышленноста болхлой профсоюза ЦК карара кара тела ЦІе байракх.

«ІАЬРЖА ДОШУВ» — ДУКХАГІА

Иштта башха-дика къахьегама толамаш дахара, шин дерригa технико-экономически хьокхамаш тоадара керттердар да шин торонехи кхоачамехи бизза пайда ийбар. Мехкдаьтта дукхагІа даккхара укхаза чакхйоах дукха геолого-технически мероприятеш, скважинашта капитальнии лаьттан кІалеи ремонт ю, дуккхача скважинашта кислотни обработкаш ю, шоллагІча методагІа «Іаьржа дошув» доах. Лаьттан ченашкара мехкдаьтта цІендаь хьадаккхара тІоанашта низ тІалоаттабара хадданза хий чуухийт мехкдаьтта скважинашка.

Паччахьалкхен плани тІанйца социалистически декхараши толамца кхоачашдеш ба «Старогрознефть», «Октябрьнефть», «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахой.

ИттлагІча пятилеткагІа республикерча мехкдаьттахошта хьалхашка латтараш бехктокхамеи лоархІамеи декхараш да. ХІара шера доаккхаш дола мехкдаьтта ялх-ах миллион тоннага дІакхачийта дезаш ба уж. Цо дІадех дІахо мехкдаьттахоша шоай болх кхы тІа а тоабар. Мехкдаьтта доахача управленей кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша ерригa коллективаш оарцагІъяха еза хьалхашка латта декхараш толамца царга кхоачашдайтара.

Мехкдаьтта дукхагІа даккхара Іалаьмата боккха лоархІам болаш гІулакх да къаьнача фонда скважинашта капитальнии лаьттан кІалеи ремонт а еш уж болх бе йолаялийтар, цигара мехкдаьтта хьадоладалийтар, скважинашка хий чу а ухийташ тІоанашкара «Іаьржа дошув» цІенагІа хьакъоастадар, геолого-технически мероприятеш чакхъяхар. Из чІоагІа пайдане хилар хьахьокх дІабахача ворхІ бетта республикерча мехкдаьттахоша яьча 78 капитальни ремонто, чакхъяьхача 568 геолого-технически мероприяте 168 эзар тонн мехкдаьтта тІакхетийтаро. Скважинашка хий чу а ухийташ мехкдаьтта тІоанашта низ тІалоаттабарах тІакхийттар 771 эзар совгІа тонн «Іаьржа дошув». Из болх кхетамца вІаштІехьбаккхари шин торонехи кхоачамехи бизза пайда эцари хІара коллектива сийлен декхар да.

Мехкдаьттахошка паччахьалкхен план, тІанйца социалистически декхараш толамца кхоачашдайтара боккха бехктокхам тІаьатт Іилман-тохкама института Іилмахошта, конструкторашта, проектировщикашта. Скважинашта гидрофобни, нефтекислотни эмульсешца обработка яра, мехкдаьтта тІоанашта низ тІалоаттабара, районни инженерно-технологически службашка комплексни автоматизаци яра, кхыдола балхаш чакхдахара тІаерзаяь йола разработкаш ма-могга дикагІен сихагІен кийч а еш, уж производствана юкъекхахьийта декхарийла ба уж.

Къаьнача фонда дукха скважинаш я болх ца беш сеца латташ. Мехкдаьтта ца луш латта скважинаш кІезигагІа хилийтара, хІара скважинага оттаяьча технологически режимагІа болх байтилга промысловикаша кхоачашданза даргдоаца гІулакх да. Цудухьа кхетамца вІаштІехьбаккха беза скважинашта капитальни ремонт еча бригадий къахьегам. Чоалхане ремонтни балхаш деча царна ма-эшша керда техника Іалашъе еза.

ИттлагІча пятилетка хьалхарча шера плани тІанйца социалистически декхараши мехкдаьттахоша толамца кхоачашдар дуккхача даькъе тийша да бурувдеттарех, геологех. Уж декхарийла ба мехкдаьтта доалла керда моттигаш лахеи тахкеи, мехкдаьтта кІеж а тохийташ эксплуатационникашка дукхагІа скважинаш дІатела.

Уж декхараш дизза кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьег шоашта тІалатта бехктокхам дика кхетабеча Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача Малгобекски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша, хІанзлехьа бурув тохара шера план кхоачашъяьча Старогрозненски бурув тохара балха управлене коллективо. Шоай декхарех дика лоархІабеш болча Горячеводски бурув тохара балхий управлене лаьттан ченаш техкараша. Паччахьалкхен планал совгІа цар техад эзараш метраш бурув. Иштта дика лелаш из болх Карабулакски бурув тохара балхий управлене коллективе. Хадданза паччахьалкхен декхар тІадусаш, каст-каста бурув тохача авареш ярах дукха зедеш хьайоагІа из. Иштта эсала цуп болх лелара керттера бахьан да бурув тохара технологи телхаяр, болх ца беш латташ дукха ха зехьа йоаяр, оборудованех бизза пайда ца эцар, бурувдеттараштa юкъе беш бола кхетама болх эсала хилар. Бурувдеттарий болх кхетамца вІаштІехьбаккха, нийслу кхоачамбоацараш цІендаь дІадаха декхарийла ба управлене кулгалхой, партийни, профсоюзни организацеш.

Укх шера тІанйша декхараш толамца кхоачашдара мехкдаьттеи гази йоахача управлене хІара коллективо «Іаьржа дошув» кІезиглуш латтача скважинашка хадданза чакхъяха еза геолого-технически мероприятеш, хан-ханнахьа соляно-кислотни обработка е еза скважинашта.

Мехкдаьтта дукхагІа даккхара шоай болх цІенхашттта тоабе, бурув тохача авареш хулийтилга цІендаь дІадаккха леза. Цу лоархІамеча гІулакха хадданза тІахьожам лоаттабе а эшаш дола новкъостал де а декхарийла ба бурув тохара балхий управленей кулгалхой, партийни, профсоюзни организацеш.

Мехкдаьтта дукхагІа даккхара, паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашьяра хадданза производствана юкъекхахьа еза керда техника, социалистически яхье хьалха латтарий опыт, цох бизза пайда эца беза. Ше тІанйцача социалистически декхарех лоархІаяр хІара коллектива сийлен декхар.

Даьхен амбарашка — 4050 тонн хьажкІаш!

ИШТТА ДА ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНА КЪАХЬЕГАМХОША ТІА ИЙЦА ДЕКХАРАШ

ЙОАЧАША НОВКЪАРЛО ЯЬ ЯЛЕ А

Укх шерарча хаоттама хьалаша дикка новкъарлонаш яьй Грозненски района лаьтта леладерашта. Гурахьа дув ялаташ дІаде дийзар кхоачам хилал тІоадал йоацача лаьтта. Из бахьан долаш низа эшадена Іангара даьлар ялаташ. Лаьтта леладерий декхар дар иттлагІча пятилетка хьалхарча шерара паччахьалкхенга ялат дохкара план фуннагІа даь а кхоачашъелга Іалашдар.

Цу гІулакха 36 эзар гектара тІарча дерригача ялата шин ханнахьа азотни удобренешца подкормка йир, цхьан гектара тІа 100 килограмм а тоссаш. БаьцовгІашта аьттув бола хьелаш вІаштІехьадоахаш макхаш даьхар. Сиха дегІааха, низ бола доладелар гурахьа дийна ялаташ. Цох хьадьнна беркат тІаьръюкъе сиццa дика гуш да тахан. Хаоттама хьалаша новкъарленаш яь яле а районо укх шера чуденад 82200 тонн ялат. ХІаьта 44 эзар гектарах хІаране тІара даьккха ялат планагІа доагІачул ши центнер дукхагІа хилар.

Массарел дукхагІа ка бола ялат чудера «Советская Россия» яхача колхозе — хІара гектара тІара 29 центнер. Во толам бац «Атагинский» совхоза лаьтта леладераца баьккхар. Цар хІара гектара тІара чудена ялат 27 центнер хилар. Хиш ца дехжачa лаьттан хІара гектара тІара 20 центнер гаргга ялат даьккхар № 1 йолча шурий совхозе.

Цу дерригне районага торо хилийтар паччахьалкхенга ялат дохкара плаи (хьажкІаш йоацаш) кхоачашъе.

ХІанз шоллагІа хьувкъам — ялата лаьрхІа йийна хьажкІаш чуэца доладуш да района боахамаш. Из культура укх шера чуя еза 3200 гектара тІара. ХьажкІаш во хьийкъаяц. Масала, «Атагинский» совхозе 750 гектара тІа йийнай уж. Цига хІара гектара тІара 35 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуэца лерхІ. ХІаьта цу совхозерча Гайтамиров Ширванеи Вагапов Байкеи кулгалдеча механизированни звеной коллективаша дош деннад хІара гектара тІара 50—55 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуэца.

Дика хьажкІаш ялар дог доах оаха «Ермоловский» совхозеи «Советская Россия» яхача колхозеи кхашкара.

ХьажкІаш чуэцаш 65 комбайн хургья. Уж централни хьатта хьатІаяхьаш лаьрххІа цу гІулакха вІашагІъехка механизированни транспортни отрядаш хургья. ХьажкІаш чуэцаргья хьалхагІе а белгалъяь чІоагІъяьча графикагІа. Даьча лоархІамаша хьахьокх ерригa хьажкІаш 15 балха дийнахьа тхо чуйица даргдолга.

КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева кубански ялаташ леладерашка дахьийтача письмона гІулакхаца жоп а луш, тха района хьажкІаш лелаераш чІоагІа тешаш ба хьалхашка латта декхараш толамца шоаш кхоачашдергхиларах.

И. БОЙКО,
Грозненски района юрта боахама управлене керттера агроном.

Тха дош чІоагІа да

Дукха ха я «кура» хьажкІаш аз кхею. ХьалхагІа мугІарера механизатор вар со. ХІаьта механизированни звенона аз кулгалду итт шу совгІа ха я.

Цу шерашка дика кхараерзаяьй аз хьажкІаш кхеяра говзал. ХІара шера дика толамаш доахаш къахьегаш а я са звено. Шераш хиннад хІара гектара тІара 40—50 центнер фуалъяьха хьажкІаш оаха чуяьхаш.

Бакъда, мехка толашагІа болча хьажкІаш лелаераша хьахьекхад цу культура хьувкъам лакхбе йиш йолга. Иштта ГІаьбартой-Балкхарой республике хІара гектара тІара чубахьа хьувкъам 60—70 центнерга дІакховч. Оаха а вІаши дагадаьша ваІад йир хІара гектара тІара 55—60 центнер фуалъяьха хьажкІаш яхара. Цхьабакъда, ужжал хьажкІаш цхьан гектара тІара яха дукха низ, хьинар, говзал дІаяла еза. Цул совгІа мел эша хІама а хила деза цу гІулакха. Ховш ма-дий, хий дехкача лаьттара хьувкъам дукхагІа чубахьилга. ХІаьта тха лаьтташ хІанзалца хий дуллаш хиннадац. Цо чІоагІа новкъарло йора тхоашта ма-хетта хьажкІий хьувкъам кхебе.

Цхьабакъда, соахка денз хувцаделар тха гІулакхаш. Тха юрта юхе гІолла ІодоагІаш хий да. Совхоза кулгалхошца, специалисташца вІаши дага а даьнна оаха из хий тхоай кхашка хьатІадаккха лаьрхІар. Уж раьза хилар. Сиха дІаденнача оаха, ди-бийса ца къовсаш болх беш насосашца хий детташ дийнийр маьлхара яха лаьтта хьажкІаш. Цох доккха беркат а даьлар. Массе звеноша тІехкхоачашйир паччахьалкхенна хьажкІаш дІаялара плацаш. ХІаьта са звенос хІара гектара тІара чуера 55 центнер совгІа фуалъяьха хьажкІаш. Соахка хьувкъам дика хиларах тха звеной а вІаштІехьдаьлар ийслагІча пятилетка план толамца кхоачашъе.

КарагІдаьннар доазув доацилга дика кхетаду са звеноцарча механизатораша. Даьха толамаш дІахо чІоагІдеш къахьега лерхІ оаха иттлагІча пятилетка шерашка. Духхьал укх шера са звено коллективо дош деннадар хІара гектара тІара 55 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуэца. Бакъда, КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева кубански ялаташ леладерашка дахьийта письмо дийшачул тІехьагІа, вІаши дага а даьнна, тхоай кхоачамаш теркал а даь, доккхагІа дола социалистически декхар тІанйцар оаха. ХІара гектара тІара 60 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуэца а лерхІ оаха.

Хьийкъача хьажкІаша тешал ду денна дош оаха сийленца кхоачашдергдолга.

ХІара гІадамах шиъ-кхоъ йоккха хьажкІа йоал.

Укх деношка «кура» хьажкІаш чуэца доладеннад тхо. ХІанз оаха чуэцараш соца социалистически яхь лелаеча Вагапов Байке звено кхай тІара хьажкІаш я. Цун хьажкІаш а дика я. Юккъера лаьрхІача цхьан гектара тІара 55—60 центнер хьажкІаш чуэц цун звенос.

Ерригa тха боахаме укх шера чуэца еза хьажкІаш 750 гектар я. Эггара кІезигагІа яьлча а хІара гектара тІара 35—36 центнер фуалъяьха хьажкІаш яргья тхона. ХІаьта Вагапов Байкеи, Анаев Салманеи, сан звеной кхашкара кхы а дукхагІа.

ХьажкІий хьувкъам сихагІа чуйица баккхара мел эша хьалаш вІаштІехьдаьхад тхона совхоза кулгалхоша, партийнии болхлойн комитеташа. Социалистически яхье хьалха латтача комбайнерашта, шоферашта карара кара лу ЦІе вымпелаши ахчан премеши яла оттадаьд. ХІаьта ерригa хьажкІаш чуйица яьнначул тІехьагІа массарел дукхагІа хьувкъам чубеначa звено коллектива йоккха ахчан премии мах бола совгІати лургда.

ХІанз мара яьржаш яц хьажкІаш сихеи ца йойташи чуйица яхара тІехьара социалистически яхь. «1976 шерара хьувкъам чуэцилга юрта боахама продукташи доакъараши кийчделга Іалашдара кхы тІа а де дезарий хьакъехьа» бола КПСС Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи соцам кхоачаш а беш, цу яхье хьалхара моттиг яккха дага ва со а са новкъостий а.

Ш. ГАЙТАМИРОВ,
«Атагинский» совхоза хьажкІаш лелаеча механизированни звено звеньевой, Октябрьски революце орден лелаер.

ХАОТТАМИ ДІАЙИЙНА ХІАМАШИ

ДІабаха август бутт бІайхеи бекъеи бар республике. Цхьацадолча деношка фегара эггара лакхагІа йола температура 35 — 38 градусага кхоачар. Лаьтта 55—60 градус а кхы дукхагІа а дІоахлора. Эггара лакхагІа йола температура 30 градусал тІехйийнна деноши массазарчул дукхагІа дар августе (24—26 дн).

Фегара бетта юкъера температура а пштта боарамал тІеххиннай: республика къилбаседехьа 24—25, къулбехьа 20—23 градус.

21 июлера 30 августе кхачалца — 40 гарггача дийнахьа — республика керттерча юртбоахама районашка йоачан хиннаяц. Температура сов лакха хиларо массе меттера лаьтта чІоагІа докъадаьдар, тІаккха цунна обработка е а гурахьа ялаташ дІадера из кийчде а хала дар.

Цхьабакъда, августа тІехьарча а сентябра хьалхарча а деношка массе метте температура лохъелар, хІаьта дукха сатийса догІаш а дийлхар.

Республика дукхагІа йолча районашка 20—35 миллиметр хилар йоачаш, итт дийнахьарча боарамга дІакхаьчар уж, цхьацайолча моттигашка цул тІех а яьлар. Йоачаш кІезига, 10—15 градусага мара ца кхоачаш, хиннай Шелковской, Гудермесски, Малгобекски районашка.

ДукхагІйолча районашка хиннача дякача йоачаша новкъостал даьд лаьттан тІагІоллара тІоа бошабара а дІайийначa хІамашта чІоагІа эшаргйола тІоадал лаьттанца Іоаяра а. Лаьттан тІагІоллара тІоа 16—18 сантиметр кІоарга бошабаьб. Гурахьа дув ялаташ дІаде лаьрхІача кхашка лаьттанна еза тайпа обработка е йиш йолаш тоаденнад хьалаш.

Сентябре хургйола температура а хІаьта иштта гурахьа дувча ялатий сорташ а теркалдича, укх шера хий ца дехкача лаьтташка гурахьа ялаташ дІадера эггара дикагІйола ханаш хургья 25 сентябрера 5 октябре кхаччалца, хий дехкача лаьтташка — сентябра тІеххьарча деношкеи — октябра юххьеи. 15 октябрал тІехьа ца довлийташ дІадийна даха могаду ялаташ. Цул говдаь дийна ялаташ Іалаккха кийчдаланза дусаргда.

Гурахьа дув ялаташ дІадера шин ханнахьа, хІанззе а денз кийчо яр — цхьатарра уж тІадаргхилара бола тешам.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО.

Ка бола ялат чуйица даьначул тІехьагІа сихха кхаш аьха а аьха шоллагІа юв культураш цига дІае болабелар Ленина цІерагІча сунженски колхозе. Из болх къаьстта дика вІаштІехьбаьккхаб шоллагІча мехотряда коллективо. Дика кийчдаьча лаьтта 350 гектар хьажкІаш дІайийна баьнаб укхаза. ДІае лаьрхІараш 400 гектар я.

Сурта тІа. Дениев Тибеи Бакаева Зулайи (марш сесаги) агрегат.

С. ХАКИЕВА сурт.

Новкъост Л. И. Брежнев Алма-Ате кхачар

КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев 2 сентябре Алма-Ате кхаьчар.

Аэропорте нов. Л. И. Брежневна накъабаьхкабар КПСС ЦК Политбюро член, Казахстана КП ЦК хьалхара секретарь Д. А. Кунаев, Казахски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель С. Б. Низбеков, республика Министрий Совета председатель Б. А. Ашимов, Казахстана КП ЦК бюро членаш, парте обкомий хьалхара секретараш, облисполкомий председателаш, республика министерствай ведомствай кулгалхой, общественноста викалаш.

Леонид Ильича делар цІеча эзай букеташ.

Аэропортера городе кхаччалца Леонид Ильич Брежневга дег тІара моаршал хоатташ бар Казахстана столица итташ эзараш къахьегамхой. Транспаранташ тІа яздаь дар Коммунистически партега, цун ленински ЦК-га кхайкаду моаршал, КПСС ЦК Генеральни секретарага телача дІайхача моаршала дешаш.

(ТАСС).

СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛХОЧОА СССР ЛЕТЧИКА - КОСМОНАВТА НОВ. Б. В. ВОЛЫНОВНА ЛЕНИНА ОРДЕНИ «ДОШО СЕДКЪА» ЯХА МЕДАЛИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-5» яхача орбитальни Іилман станце тІеи «Союз-21» яхача транспортни кема тІеи дуккхача хана толаме никъ барахи цига къонахчали майрали гойтарахи Советски Союза Турпалхочоа СССР летчика-космонавта **Волынов** Борис Валентиновича **Ленина** ордени **«Дошо седкъа»** яха шоллагІа медали лойла.

Советски Союза Турпалхочоа нов. Б. В. Волыновна карагІдаьннар белгалдоаккхаш бронзови бюст йогІийла турпалхо ваьча моттиге.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

г. Москва, Кремль
2 сентябрь 1976 шу.

НОВ. В. М. ЖОЛОБОВНА «СССР ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ЯХА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-5» яхача орбитальни Іилман станце тІеи «Союз-21» яхача транспортни кема тІеи космически никъ барах **«СССР летчик-космонавт»** яха цІи лойла нов. **Жолобов** Виталий Михайловича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

г. Москва, Кремль
1 сентябрь 1976 шу.

ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА НОВ. В. М. ЖОЛОБОВНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛХОЧУН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-5» яхача орбитальни Іилман станце тІеи «Союз-21» яхача транспортни кема тІеи дуккхача хана толаме никъ барахи цига къонахчали майрали гойтарахи **Советски Союза Турпалхочун** цІи а луш **Ленина** ордени **«Дошо седкъа»** яха медали лойла летчика-космонавта нов. **Жолобов** Виталий Михайловича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль
1 сентябрь, 1976 шу.

БАЬЦАДААРАШИ СОМИ КИЙЧБЕЧА

ДІадахача кІирагІа баьча балха итогашка хьежача

ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

Сунженски,
Ачхой-Мартановски,
Грозненски районий боахамаш да.

ТІехь-тІехьагІа балхаш сихду баьцадаараш дохкара доккхагІа дола социалистически декхараш 60,2 проценти, сом — 70,5 проценти кхоачашдаьча

Ачхой-Мартановски района «Новосельский» яхача совхозо.

Баьцадаараш дохкара доккхагІа дола социалистически декхараш 60 процент кхоачашдаьча **Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхозо.**

Баьцадаараш чуэцаран паччахьалкхенга дохкаран.

ТІЕХЬАДУСАРАШ

Наурски,
Гудермесски,
Шалински,
Назрановски районий боахамаш да.

Новкъостий баьцадаараш леладераш! Пайда эца хІара сахьатах! Кхы а сихагІа чуэца хьувкъам!

БАЬЦАДААРАШИ СОМИ КИЙЧБАРА ТІАЙИЦА ДОККХАГІДОЛА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАР

(31 август тІакхоачаш)

Районаш	Баьцадаараш: 7 дийнахьа дІачуденнараш (тоннаш)	Баьцадаараш: Хьувкъам чуэца болабичча дена тІанйца даккхара доккхараш кхоачашдара проценташ	Сом: 7 дийнахьа дІачубеннар (тоннаш)	Сом: Хьувкъам чуэца болабичча дена тІанйца даккхара доккхараш кхоачашдара проценташ
Ачхой - Мартановски	4096	51,8	1502	47,1
г. Грозный	1042	43	308	34,7
Сунженски	5301	42,9	1404	22,8
Грозненски	5020	39,6	2227	49,7
Назрановски	10	38	22	2,8
Шалински	417	28,6	170	26,9
Урус-Мартановски	791	23,7	359	16,2
Малгобекски	30	23,1	71	21,7
Наурски	58	18,5	1280	80,6
Гудермесски	146	16,6	714	43,1
Шелковски	28	9,5	880	149,6
Надтеречни	26	9,3	388	62,1
Ножай-Юртовски	40	2,6	19	3,4
Советски	—		45	23
Веденски	—		8	2,4
Республике гІолла	17005	40,2	9397	36,2

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома кхоалагIа пленум

ДЕКХАР: АГРОПРОМЫШЛЕННИ ИНТЕГРАЦИ

ХьалхагIа хоам ма-барра, «Боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производствана специализаци концентраци елга дIахо дегIадоаладара хьакъерa КПСС ЦК соцам кхоачашбара дакъера областной партийни организаце декхарех» доклад йир КПСС обкома шоллагIча секретара **М. Ш. Баматгиреева**. Коммунистически парте кулгалдеча советски халкъо, аьлар цо, шерра болх боаржабаь КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъяра тIехьа. Цу къовсама керттерча доакъоех цаI да юрта боахам дIахо а дегIабоалабара парте съездо тIайнца программа кхоачашъелга. Цу дакъе лоархIаме моттиг дIалоац новкъоста Л. И. Брежнева инициативагIа «Боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производствана специализаци концентраци елга дIахо дегIадоаладара хьакъехьарча» КПСС ЦК соцамо. Юртбоахама производствана специализаци концентраци елга, из вай хакарча индустриальни ларда тIа боаккхилга — из ба социалистически юрта боахам дIахо дегIабоалабара керттера лостам, дегIаенача социализма хьалашка ленински кооперативни плана идеяш боккъонца кхоачашъелга.

Парте XXIV, XXV съездий а цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий а решенешца, нов. Л. И. Брежнева белгалъяьча положенешца хьалхле а лелаеш, вай республика партийни, советски, юртбоахама органаша хIанзале хьалхара гIа баьккхаб колхозаштеи совхозаштеи, специализаци яра, юртбоахама производствана концентраци яра дакъе. Белгалъяьй бьцадаараш, комсаш, свекла, шурийна хьайбаш, коатIара оалхазараш, биткъа хьоаса бола тха доаккха жа леладу зонаш.

1975 шера «Консервплодоовощ» объединене ерригача республике чудахьача бьцадаарех 65 процент дараш чудера. «Чеченингушвино» объединене 90 процент комсаш яьхар. «Птицепрома» треста боахамаша дерригача фуэх 80 процент гулдир. Цхьадола толамаш дахад хьайбаш чуоттадаь дорстдеча Грозненски боахамашта юкъерча, Сунженски Ножай-Юртовски колхозашта юкъерча объединенеша.

ХIаьта а, аьлар докладчика, мукIарал данза даргдац республика юртбоахама производство дегIайоалаяра темпаш а боарам а хIанзарча декхараша дIадехарашка хьежжа бац аьнна. Юрта боахама специализаци концентраци яра оттаь мероприятеш хIанз а йизза чакхъяханза я. ДукхагIа йолча колхозашеи совхозашеи дуккхача доакъоех латта боахам лелабу.

Юртбоахама производства эффективность лакхъяра керттера эшар фуд аьлча, из да лаьттах, техниках, удобренеех дикагIча тайпара пайда эцилга, дIайийнача хIамай хьувкъам лакхбелга, хьайбаий коа тIарча оалхазарийи продуктизность айелга. Укх тIеххьарча шерашка цу дакъе цхьабола болх баьб. Ялата лаьрхIа культураш дукхагIа дIайийнай, шерагIа юкъедихьад дикагIа хьувкъача гурахьа дувча ялатий дуга, хьажкIий фу, дукхагIа ехк удобренеш. Цу дерригне торо хилийтар 510 эзар тонн ялат, е эгтара чIоагIагIа ялат хьийкъача 1973 шерарчул 6 эзар тонн дукхагIа даккха аьнна декхар оттаде.

Цхьабакъда торонех хIанз а гаьнна пайда ийца баьннабац. Эргайоахаш тоае еза дIаювча хIамай структура. 1980 шера 550 эзар тонн доаккхаргдолаш айбе беза ялата культурай хьувкъам.

Къаьстта теркам тIабахийта беза хьажкIаш дIаера. Хий дехкача лаьтташ тIа хIанз кIезига кхею уж. Ялата хьажкIаш кхею лаьтташ 30—40 эзар гектарага дIаккхоачаде а, хIаьта хIара гектара тIара 35—40 центнер хьажкIаш кхее а йиш йолаш да вай.

Дуга дIадув лаьтташ 12 эзар гектарага дIаккхоачаданза а из 25 эзар тоннагара даьнна 50 эзар тоннага кхаччалца даккханза а даргдац.

Комсаш кхеелга дIахо а дегIадоагIаргда республике. Уж дIае лерхI 35,4 эзар гектара тIа, хIаьта шера 150 эзар тоннага дIаккхоачаде деза комсаш чуэцилга.

Бьцадаараш кхедара аьттув болаш да вай республика лаьттан - хаоттама хьалаш. 1980 шера вай чуэцаргда 165 эзар тоннага дIаккхоачаш бьцадаараш, 20 эзар тонн коартол, 62 эзар тонн сом. Уж продукташ кхеелга вIаштIехьдаьккхад «Консервплодоовощ» объединенеи «Плодопрома» трестеи. Керттерча дакъе бьцадаараш кхедеш хургья Грозненски, Сунженски, Ачхой-Мартановски, Шалински районий колхозаши совхозаши. Соми комараши кхеергйолаш специализаци е лерхI Урус-Мартановски, Сунженски, Шалински, Назрановски районий лоамашта юхе ухкачен лоамани зонашта. 1980 шу хьатIаккхоачаш «Плодопром» треста соммий бешамаш 7,9 эзар гектарага дIаккхоачае лерхI, хIаьта сом боаккхилга ерригача республика боахамашка гIолла 122 эзар тоннага дIаккхоачадергда.

Докладчика кIоаргга доашха а доашхаш дувц «Консервплодоовощ», «Чеченингушвино» объединенешта, «Плодопром» треста хIанз а къовстаданза хьалхашка латтача декхарех. Укх шера кхоачаш ца еш йисай нарсаш, моша горошек, кабачкаш, бахчеи культураш кийчъяра план. Во къестаду дIайоагIа сомий гаьнаш, комараш Iалашъелга. Бьцадаарий культурай хьувкъамаш лоха да. Кхоачам хиллал юкъехкхаьац хьалха латтача бригадайи боахамийи опыт.

Шекара свекла кхеелга тоаданза даргдоацаш да. Дуккхача боахамашка цу культурана гIулакх ду къаьнача технологегIа, кулг-кара дукха балхаш а деш. Шекара свекла лелаяра специализаци е еза къаьсткъаьстача боахамашта, хIаьта из йоаккхилга 200 эзар тоннага дIаккхоачаде деза.

Республике коартол дукхагIча дакъе кхеергья Сунженски, Назрановски районий боахамашка. Тхьамка — Ножай-Юртовски, Веденски, Советски районий колхозашка, Сунженски района лоаман боахамашка.

Юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара чIоагIа лоархIаме да хий дехкача лаьттах дикагIча тайпара пайда эцар. Халахете а, дуккхача боахамаша лерттIа хьувкъам чуэцац цу лаьтташ тIара. Масала, укх тIеххьарча шерашка лаьтташта хий диллара 21,7 миллион сом дIадахийтад Надтеречни районе. ЛерттIа доалдеш хилча хий дехкача хIара гектара тIара 40 центнерал кIезигагIа доацаш ялат, 100 центнер комсаш яха йиш яр, хIаьта чуэцар 1,5—2-зза кIезигагIа я.

Дуккхача моттигашка боагтIача бесса пайда ийбац органически минеральни удобренеех. ХIара колхозеи совхозеи, «Сельхозтехника» хIара объединене вIашагIйохканза яргьяц кхо Iоадуи из кхашка дIакхухьеи механизированни отрядаш. Цхьа порядок оттае еза минеральни удобренеехи бьцовгIаш лораеча химически средстваехи пайда эцача а.

Юртбоахама производствана специализаци концентрации яра чакхдоахача гIулакхех боагтIаш бола пайда баргбац царца цхьана деррига лаьтта леладара культура лакхъеча мара.

Доккхий декхараш хьалхашка латт республика хьайбаш лелараштa а. Ледара лел хьайбаш дебаделга а цар продуктивность лакхъелга а, къаьстта а деттача доахана яр. ХIанз а дукха доахан Iахара дус. ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да племенной балха юкъе. Дуккхача боахамашка зенаш деш да хьайбаш леладелга.

Укх тIеххьарча хана цхьадола гIулакхаш чакхдаьхад хьайбай боахам промышленни ларда тIа баккхара. Цхьабакъда уж массанахьа а цхьатарра дика чакхдахац. ХIанз а хьайбай помещенеех 27 процент ераш мара яц типовой проектагIа хьалъяь. Хьайбай фермашка механизаци 22 процент долча балхашта мара яьяц.

Эсала лел фермаш хьалъелга. 1970 шера хьайбашта помещенеш хьалъяра план 65 процент мара кхоачашъяьяц, хьакхарчашта — 48 процент, жена — 71 процент. Хьайба помещенеш хьалъяра план кхоачашъеш яц укх шера а. «Чечингколхозстрой» объединене а «Чечингсельстрой» тресто а юрташка гIишлош хьалъяра шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдац. Вай хано дIадехараш доагтIача тайпара теркалдац юрта боахама объекташта проекташ увттаеча «Грозгипросельхозстрой» институто.

Къаьстта чоалхане проблема я шурийна хьайбаш кхоабача къестае езараш. 1980 шу хьатIаккхоачаш шура йоаккхилга 125 эзар тоннага дIаккхоачаде деза, бежана дулх доаккхилга — 20 эзар тоннага, е 1975 шерарчул 1,4-зза дукхагIа даккха деза. Уж декхараш кхоачашдара хьалъянза яргьяц чIоагIа механизаци яь хургйола комплексаши фермаши. 1976—78 шерашка болх бе йолаялийта лерхI 13 комплекс, реконструкци ергья 12 комплексана. 1980 шу хьатIаккхоачаш республике хургья 28 эзар бетта етт болаш йола 32 шурий комплекс. Цунца цхьана шоаш йолча ютаргья хIанзара шурий-товарни фермаш. Шурийна доахан леладергда лоаман колхозашкареи цхьан тайпара специализаци яьча боахамашкареи дIа мел ийккхача ерригача колхозашкеи совхозашкеи.

Укх пхе шера республике вIашагIйолла еза Iаьсий кхедергдола боахамашта юкъера ялх комплекс. Цар хIара шера колхозаштеи совхозаштеи духьашха дахка 8,5 эзар бежан дIатергда.

ЦIенхаштта болх бе безаргба племенной гIулакх тоадеш, бахача наьха доалахьарча хьайбай фу тоадеш.

Республике цхьадола гIулакхаш чакхдаьхад хьайбай боахама концентраци еш. Хьайбаш чуоттадаь кхабара йола объединенеш вIашагIъеххай. Боахамашта юкъерча объединеней комплексни механизаци яьча моттигашка 1980 шу хьатIаккхоачаш колхозашкеи совхозашкеи чуоттадаь кхоабаш хургда 50—55 эзар хьайба. Цу церригача гIулакхаша торо хулийтаргья, пхе шера плана тIа белгалдаьча тайпара, шуреи дулхи доаккхилга Iалашде, шурийнеи дулхан леладеча хьайбай эффективность лакхъе.

Республика колхозашкеи совхозашкеи кIезига пайда боалаш хIама да хьаккхарч лелаелга. Декхар оттаду «Грозненски шурий» совхозерча, Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхозерча, Грозненски района Ленина цIерагIча колхозерча, Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхозерча хьаккхарч кхоабача комплексех боахамашта юкъера комплекс е аьнна. Цига шера хьаккхий дулх доаккхилга 4,5 эзар тоннага дIаккхоачаде деза.

Цхьадола хIамаш даьд коа тIарча оалхазарий продукци йоаккхача индустриальни методаш юкъеяхьара а. ХIаьта а укхаза кIезига дац къестаде деза дешаш. Ерригa а торонаш я «Птицепрома» треста боахамашка шера 120 миллион фуъи 5 эзар тонн дулхи даккхара. Укх пхе шера реконструкци а яь карарзаергья «Старо-Юртовская», «Кавказ» яхача птицефабрикай керда мощносташ, хьалъяьйоаккхаргья «Майская» яхача птицефабрикера боабашкаш лелаю комплекси Шалински бройлерни фабрикеи.

ДIахо докладчика аьлар, республике жа леладелга эсал латт, аьнна. Цу производствана механизации концентрации яра боарам геттара а лоха ба. Ледара дегIаух тха доаккхилга. Во вIаштIехьдаьккхад жа чуоттадаь кхоабилга. 1975 шера: колхозаш дулха комбината дIаденнад 65 процент гIийла жа.

Декхар сенах латт аьлча, из латт 1980 шера колхозашкеи совхозашкеи 3060 тонн тха даккхарахи 7,4 эзар тонн устагIан дулх даккхарахи. Хьалъе лерхI жа леладу комплексаши уж чуоттадаь кхоаба боахамашта юкъера механизированни площадкаши.

ЦIенхаштта теркам тIабахийта боагIа, аьлар докладчика, кроликаш, чкъьрий, вокхарий мозий, леладар санна долча доакъошта а.

Укх тIеххьарча шерашка республике тоъал болх баьб доакъара база чIоагIъяра тIабербаьб. Шердаьд фуражни культураш дIаювлга, хьаьий 11,2 эзар дуккхача шерашта лаьрхIа культурни даьгIенаш, шерра юкъедоаладаьд сенаж йоллилга, дегIаденад бьца хьоар, гранулаш хьаелга. Из ишта дале а доакъара проблема республика юрта боахаме эггара ирагIачарех йолаш юс. Къаьстта воча хьал тIа да Грозненски, Наурски, Сунженски, Ачхой-Мартановски районий боахамаш.

Белгалдаьчча тайпара хьайбай продукташ йоахилга алсамдаккхара 1980 шу хьатIаккхоачаш 900 эзар тоннал кIезигагIа йоацаш доакъара единица Iалашъе еза. Эггара хьалхагIа дукхагIа хилийта еза цкъа дIайийча дуккхача шерашка тIаювла бьцаш — люцерна, клевер, эспарцет. Хий дехка культурни даьгIенаш 20 эзар гектарага дIаккхоачае еза. Доакъара культурашта дикагIа гIулакх де а цар хьувкъам лакхбе а беза. Хий дехкача лаьтташ тIара доакъар кийчделгах колхозашкеи совхозашкеи къаьстта специализированни дакъа де деза. Нийса хургда доакъар доаккха бригадаш хозрасчета тIа яьхача, уж мел эшача техникаца, удобренешца, фуца Iалашийча, царна лаьрхIа моральнии материальнии поощрене гIулакхаш кийчдича.

Боахамашта юкъе кооперациьча хьалхашка доакъар даккхара керда формаш юкъе ца йоалайча яргьяц. Доакъараш Iалашдергдола специализированни боахамашта юкъера объединенеш вIашагIйохка еза. Лоамани бурунний даьгIенех пайда мишта эц хьежача баккъахьа хургда. Пятилетка чакхйоаллаш лоамашка 80 эзар хьайба леладе лерхI. Лоаман даьгIенашка жа леладергдола лаьрхIа совхозаш вIашагIъехка лерхI. Цига хьаергья якаш лелаю фермаши говраш лелаю фермаши.

Юртбоахама производствана специализаци концентраци ярца цхьана технически дика Iалашъергья колхозаши совхозаши. Декхар отт юртбоахама техниках дикагIа пайда эца, машинашта технически гIулакх делгеи ремонт елгеи тоаде аьнна. ХIанзарчоа колхозашкеи совхозашкеи биэза болх байтац тракторашка, комбайнашка, кхы йолча техникага. Цу гIулакха бехке я «Сельхозтехника» объединене предприятеш а. Уж декхарийла я юртбоахама машинашта ремонт еча индустриальни методаш шерра юкъекхахьа, из дикагIа е.

Пхе шера хьал а ергья, реконструкци а ергья тракторашта, двигателашта ремонт ергйолча 5 специализированни предприятена, цхьа предприяти — комбайнашта ремонт яра, тракторашти автомобилашти технически гIулакх ду йиь станци хьалъергья.

Юртбоахама производствана агропромышленни интеграци, кооперации специализаци яра республике дIайолаеннача процессаша дIадех бедал чакхйоахача промышленноста дукхагIа терко тIаяхийтар. 1977—80 шерашка сомен бьцадаарийи консерваш арахецилга шера 50 миллион условни банка тIаккхетаргйола мощносташ хьалъе еза, бьцадаараши соми талха ца талхийташ шера 13 эзар тонн лоаттаергйола мощносташ, комсаш чакхйоахараш — 45 эзар тонна, цIена шура чакхйоахараш — смена 105 тонна, коа тIарча оалхазарий дулх доккхараш — смена — 8 тонна, тхьамкана ферментаци ю мощносташ — шера 5 эзар тонна лаьрхIа тIаккхета еза.

Пхе шера 250 миллион сом карадерзаде деза мелиораци еча, хьайбай комплексаш хьаеченеи реконструкци еченеи, хIаьта 28 миллион сом — бедал чакхйоаха промышленность дегIайоалаеча. Юрташка гIишлош хьалъера даим тIахьожам лоаттабе беза КПСС райкомашеи горкомашеи, колхозийи совхозийи партийни организацеша, гIишлош хьалъеча организацеша.

Хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдара наьха санна тоабе беза колхозашкареи совхозашкареи экономически болх. Эрга доахаш тоаде деза къахьегам вIаштIехьбоаккхилгеи цунах мах телилгеи. Цхьаккха дича а ла йиш йолаш дац юртбоахама продукци йоаккха мощносташ эсала караерзаелга. Цхьадолча боахамашка комплексаш йоллаше а цхьаккха механизаци янза йолча помещенешка лелаю хьакхарч, доахан кулгашца детт.

Къаьстта теркам тIабахийта безаш гIулакх да кадраш кийчъелга. Къаьстта а трактористий, комбайнерий, машинашца доахан деттача мастерий, хьайбай комплексий операторий, машинай наладчики, кхыяраш а кийчъяра.

Кердача хьалашка лакхлу агрономий, зоотехникий инженерий лоархIам. Специалисташ декхарийла ба керттера доакъош дегIаахара дукхагIа теркам тIаахийта, Iилманеи практиканеи гучадувла кердадараш эе, шоай боахамашка царех дикагIча тайпара пайда ийбе. Производствана специализаци концентраци яра программа чакхйоаккхилга дукхагIча дакъе тийша да боахама гIулакхашта партийни кулгалдарах. Докладчико могаеш дийцар КПСС Шелковской райкома а цуи хьалхарча секретара В. Г. Табацковай а балхах. Райкоме хIаравар творчески, кердачоа тIаккхувш болх бе гIерт, цар иштта къахьега Iомабу боахамийи юххьанцарча партийни организацейи кулгалхой. Партийни кулгалдара боарам лакхбеннаб парте Сунженски, Урус-Мартановски райкомашка.

Цхьабакъда кхыча тайпара масалаш а да. Фермашка оттаьй доахан детта машинаш, хIаьта доаркаша уж кулгаща детт. Шекара свекла кхееча а из чуэцача а юкъекхахьац механизированни технологи. Механизацеи электрификацеи средствашта технически гIулакх делга во вIаштIехьдаьккхад. Цу тайпара факташ я Шалински, Гудермесски, Назрановски, дуккха кхыйолча а районашка.

Партийни организацеша деррига а де деза юрта боахама къахьегамхошта юкъе беш бола организаторски массово-политически болх дIахо а тоабара. Эргайоахаш тоае еза социалистически яхьа формаши методаши, тIатеIIа къовсам лоаттабе беза къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара, боахама расчет тоаяра, производства торонех биззагIа пайда эцара, къахьегама социалистически дисциплина чIоагIъяра тIехьа.

Дукха хIама де йиш йолаш я идеологически учреждениеш а. Наха юкъе кхетама болх беча хана керттера теркам тIабахийта беза боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производствана специализаци концентраци яра совленаш къаьгга дIайовзийтара.

Газетий редакцеш, радиои телевидении декхарийла я специализацеи концентрацеи, юртбоахама производства эффективность лакхъяра тема шоай керттерчарех е, кепайоазон тIеи радио гIоллеи из ювцара шерра юкъе оза беза Iилмахой, специалисташ, производства хьалхалаттараш.

Юртбоахама производства эффективность лакхъяра тIехьа къовсам лоаттабар парте горкомий райкомии, ерригача партийни организацей керттерча гIулакхех цаI хинна дIаотта деза. Производственни коллективашта цар еш йола влияни чIоагIъянза яргьяц, производства керда торонаш хьагучаяккхара уж оарцагIа а йоахаш. Цар лерттIа тIахьожам лоаттабой балха тIара кхоачам боацараш гучадаха шиш ханнахьа вIаштIехьдаргда.

Производствана специализаци, концентраци кооперации яра ларда тIа республика юрта боахам дегIабоалабара программа кхоачашъяро, цун экономически эффективности лакхъяро дукха низаш тIадохийтилга дIадехаргда областной партийни организацегара, ерригача промышленни предприятешкара, колхозашкареи совхозашкареи, Iилмаи учреждениешкара, специалисташкара болхлошкареи колхозашкареи. Докладчико тешам белар Нохч-ГIалгIайчен городской районии партийни организацеша, советски юртбоахамеи органаша, профсоюзнии комсомольски организацеша парте XXV съездо юртбоахам дIахо дегIабоалабара дакъе оттадаь декхараш толаме кхоачашдар шоай деррига низаш, знанеш, опыт дIалургхиларах.

Пренеех эггара хьалха къамаьл де дош делар парте Шелковской райкома хьалхарча секретара **В. Г. Табацковано**. Цо белгалдаьккхар, берригача района къахьегамхоша «Боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларде тIа юрта боахама производствана ю специализаци концентраци дIахо дегIайоалаярах» бола КПСС ЦК соцам дег тIара раьза хинна хьалльацалга.

Парте райкомои юххьанцарпартийни организацешеи чIоагIа терко ю юрта боахам дIахо дегIабоалабара, юртбоахама производствана кулгалдара формаши методаши эргайоахаш тоаяро. Укх тIеххьарча шин шера колхозашка юкъейоалаяьй боахама доал дара цехови структура. Цо йиш хилийтар комплексни бригадашкара из е вож культура кхеяра специализированни йолча механизированни отрядашка довла. ХIанз районе болх беш я 42 механизированни отряд.

Кулгалдара кердача структура аьттув балийтар производства структурен цуи дикали тоае. Укх шера оаха чуденад 39 эзар тонн ялат. Цу тайпара хьувкъам цIаккха кхебаьбац. Хьалха хинначул, дукхагIа Iалашдаьд доакъар, хIаьта витаминни гранулаш — соахкарчул кхозза тIех.

Тха колхозашка керттера дакъа лоархI жа леладеча боахамаш. КПСС райкома бюрос соцам тIайицаб же боахама чура специализаци яра. Деррига дахкаш дола жа йоккхийча комплексно - механизированни фермашка леладергда. 20—50 эзар устагIа лаьрхIача яйгача хьисацерча механизированни площадкашка кхоабаргда жа.

Специализаци е лаьрхIад доахан леладеча а. Биъ боахаме шурий доахан кхоабаргда, цхьан боахаме кагий доахан чуоттадаь кхоабилга вIаштIехьдоаккхаргда. ХIаьта «Путь к коммунизму» яхача колхозера хьаккхарч лелаю комплексе боахамашта юкъера е лерхI.

Нов. Табацковас белгалдоаккх хий дехка культурий даьгIенаш хьалъечеи, бурунни аренашка даьгIенаш хьаечеи, шурий - товарни фермашта реконструкци ечеи, же комплексаш хьалъечеи района боахамашта практически новкъостал эшаш хилар.

Цул тIехьагIа дош лу Наурски района «Терский» совхоза директора **Б. К. Чагаевна**. Совхоза къахьегамхой бIубенна ба шоаш тIайица социалистически декхараш тIеххоачашдара, аьлар цо. Юртбоахама ерригa продукци 1 ноябрь хьатIаотташ ехка довла лерхI.

ХIанзле боахамо дехкад 130 тонн тха, план 120 тонн йолча. Гарга да шура йохкара шера план кхоачашъяра а. ГIеххкоачашъяьй дулх дохкара ах шера план. Ялат планагIа лерхIаш хиннaчул 477 тонн тIех дехкад.

Жа леладара специализаци елга дика вIаштIехьдаккха йиш йолашие а дукхача доакъоех латташ хьабоагIа тха боахам. Из бахьан долаш деррига тхоай кхоачамех пайда эца вIаштIехьдалац тха. ХIаьта тха торо я укх шин-кхаь шера хьайбаш шозза-кхозза алсамдахеи уж тхоай доакъарца Iалашдеи.

Нов. Чагаева критика ю юрта боахама министерства хьайбай отделеи племживообъединенеи болхлошта. Цар тесса лелабу фу тоадара болх, боахамашта эша рекомендацеш телац, дика а фух дола Iоахарий Iалашдеча новкъостал дац. Юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяреи специализации концентрации яреи декхар чакхдаккха йиш ац, пагахьа санна цуи материальнотехнически база чIоагI ца йой. Из Iалашдеча хана диза даргдац хьайбашта помещенеш хьалъяр, хиий электрически серлали чуйиллар санна дола гIулакхаш.

Укх шера тха боахамерча жена 5 эзар тIаккхетийта лаьрхIад. Цо дIадех ялх керда Iул вIашагIдоллилга. Цхьабакъда цхьа цаI кошара хьаяра тхона цхьа кепиг ахча хьахьожадаьдац. ХIама дIадахийта лаьрхIа дац жа Iушта цIеношк хьалдара а.

Совхоза болхлошеи гIулакхерча нахеи раьза хинна тIайица партеи правительствай юрта боахам дIахо дегIабоалабара яь решенеш. Цар шоай низ дIа мел кхоачар дергда пятилетка хьалхарча шера а ерригача пятилетка а задачеш кхоачашъяра.

Трибуна тIа ва «Лермонтовский» совхоза механизированни отряда начальник **Б. Г. Матаев**. Цо шиъ балха опытах дувц. Отрядо гIулакх лоаттаду 763 гектар лаьттана. Эшаш йола техника йолаш я, хIара культурана аьнна технологически карташ оттадаьд. ХIара механизатор йовзаш ва ерригa продукци кхеера плая, материальнии моральнии поощрени яра хьалаш.

Ах шера балха итогаша хьагойт отрядни хьисапе болх беш хилча дуккха кIезигагIа къахьегами техникеи эшаш хилар. ХIара механизаторо ше боахама за волаш санна цIена, тешаме болх бу.

Укх шера ка бола ялат чуйнад оаха 367 гектара тIара, юкъера лаьрхIача гектара тIара 27 центнер ялат а доаккхаш. Тхо йиш йолаш да кхы а лакхагIа бола хьувкъам кхебе. Гурахьа дувча ялаташта лаьрхIа кIоарга лаьтта аьхад, удобренеш тайоай. Цхьа-ши кIира даьлча ялат дIаделехьа ю культиваци ергья. Фийг лаьттах дIаболларгба дикагIйолча хана.

Ка бола ялат доацаш отрядо 300 гектара тIа хьажкIаш а кхею. ЧIоагIа дегаш айдир тха КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева. Кубанерча ялаташ кхедерашка дахьийтача письмос. Оахоша хьалха тIайийца хиннача декхарашка цIаьхка хьажа а хьежа кхы а лакхагIа дола декхараш тIайцар: хIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуяь лаьрхIад. Хьахулаш латтача хьувкъамга хьежача, шеко яц, тхоай дош оаха кхоачашдергхиларах.

Нов. Матаева белгалдоаккх алхха дулхи шурен доаккхаш хургйолаш «Лермонтовский» совхоза специализаци е езилги. Цо торо хулийтаргья совхози производства эффективность лакхъе. Из дара Ялхарое йолаш я дика даьгIенаш. Цига хIара шера эзар бежан кхоаб. ХIаьта уж даьгIенаш тоайича цига бIарччача аьхки детташ дола доахан леладе йиш хургья, дарегIа шурен дулхи доаккхаш. Бахьда, совхоза помещенеш йола участок опытни станцена дIаенна, по цох цхьаккха пайда эцаш беце а. Ораторо пленума доакъашхошта дош делар «Лермонтовский» совхоза къахьегамхоша шоай тIайица социалистически декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

ВорхI шу даьннад вай республике «Консервплодоовощ» яха объединени болх беш йола. Объединене чудоагIача боахамашта бьцадаараши сомн кхебара яь специализаци хано баьча тоххамах толаме чакхъяьннай. Цу объединене генеральни директора **Б. Г. Бычихина** хьаккхайкадир пленуме 1969 шераца нийсийча хIанз боахамашка йоаккха валови продукци 81 процент тIаккхийтилга. Объединене боахамий экономика чIоагIъеннай, царна хьахула пайда ялхазза алсамбаьнaб. Бахача нахага дохка бьцадаараш шозза тIех да, сом — кхозза.

«Боахамашта юкъера кооперации агропромышленни интеграции яра ларде юртбоахама производствана ю специализаци концентраци дIахо дегIайоалаярах» болча КПСС ЦК соцамо юртбоахама производства эффективность лакхъяра, из хьалха латтача рубежашка кхоачабира керда кхоачамаш хьадийллад, яхаш дувц нов Бычихина. Объединене балха опыто хьагойтад моттигерчар инициатива юха тет яхаш цхьаболчар дувцар кIала лард йоацаш хилар. Техникана концентраци яро, продукци хьаяра, из чакхъяккхара, цунна реализаци яра кулгалдара централизаци яро йиш хилийтар кхы а эффективнегIа йолаш йолча резерваех пайда ийбе, къахьегама овсарле айе, балха дикал лакхъе

Укх пятилетке объединене хьалхашка доккхий декхараш латт. Iхо декхарийла да бьцадаараш шозза дукхагIа хьалкхеде, сом — цкъан ахаззеи. Продукци дукхагIа йоаккхилга керттерча дакъе хьувкъам лакхбара чотагIа Iалашдергда. Оаха мел эшар дергда хьалха латтача бригадашта, отделенешта, совхозашта карагIдаьцар кхыча боахамашка доаржадара.

Къамаьл дечо дош айду республике кхедеш дола деррига бьцадаараш алхха объединене боахамашка кхелергдолаш гIулакх вIаштIехьдаккха а дезар, из дара тхона кхы а цхьа-ши боахам хьачубала а безар, аьнна.

Къамаьл деш ва КПСС Сунженски райкома хьалхара секретарь **Г. Г. Самарский**. Цо аьлар, юртбоахама производствана дIахо специализаци концентрация яра, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева инициативагIа, тIайицача соцамо дIахо хьу парте юртара производственни гIулакхаш эргадахара бола никъ. Ленински кооперативни план кхоачашъеча, коммунизма материально - технически база хьаеча керда лагIа хургда цох.

Парте райком, района советски боахамеи органаш укх тIеххьарча хана де эшар деш я юрта боахама цхьадолча доакъошта специализаци яра. ШоллагIа шу да районе доахан чуоттадаь кхоаба колхозашта юкъера объединене болх бу, йолаш я хьаккхарчашта лаьрхIа комплекс, жан коа тIара оалхазараши леладара специализаци яьй. Кагий доахан дIахо дорстадергдола йоккхий фермаш хьалъе йолаьй.

Специализаци толаш хилар гуш да. ДIадахача шера фуаши коа тIарча оалхазарий дулхи доаккхилга «Западная» яхача фабрикана тIадиллар оаха. Укх шера цар коллективо дехкад 183 тонн дулх, из шера планагIа лаьрхIар мисел хIана дац аьнна да. Дикка кIезигдаьд фуаш дахарга дIадохийтар.

ЧIоагIа пайда баьлар колхозашта юкъерча объединене площадкашка доахан чуоттадаь кхабарах. Дохкаш дола доахан дикка дезагIа хул, дулхага дIадохийтар кIезигденад. Объединена хьаиийнаб 237,5 эзар сом пайда, хьалха доахан кхоабилга колхозашка зене хиннача метте.

Районо дукха йохк бьцадаарий продукци. Укх шера 33 эзар тонн бьцадаараш, 11 эзар тонн сом бохка беза тхана. Уж культураш дIахо йолача хана кхеяра специализаци ергья «Ассинский» совхоза, XX партсъезда цIерагIча колхоза.

Халахете я, Асински консерви завода низ кхоачам болаш бац. Гулъеш мел йола продукци чакхъяккха кхоайиц из. Из бахьан долаш цох цхьа дакъа кхай тIа дисе дов. «Консервплодоовощ» объединене эшар де деза из завод шеръяра. ТIехьа ца доахаш кхоачашдинза даргдац коартолаш, бьцадаараш, кхыйола культураш чуэцара балхашта механизаци елга.

Ножай - Юртовски района А. Шерипова цIерагIча колхоза председателя **В. Эльсункаева** аьлар, юрта боахам дегIабара хIанзара этап производства структура овлангара денз эргайоаккхаш хиларца белгала я, аьнна. ДIахо дегIаьхад доакъошта юкъера бувзамаш, производствана специализации концентрации яра процесс дIахо хьош я. Из деррига чулаьцад КПСС ЦК баьча соцамо. Совхоза коммунисташа, берригача къахьегамхоша керда партийни документ цхьан дагаболаш хьаллоац, боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа специализации концентрации яра деш долчох, парте аграрни политика хIанзарча этапе практически кхоачашъеш хилар лоархI.

Тха колхоз, дувц оратора дIахо, тхьамка кхедара специализаци еш я. Шерагара щера дукхагIа доаккх оаха из. Специализаци яро аьттув балийтаб хIара гектара тIара чуэцача тхьамка хьувкъам 25 центнер декъа гIа даккхарга дIаккхоачабе.

Из культура тIайолча хIара гектара тIара 7700 сом хьахул тхона, цу дакъе пайда — 2300 сом.

Къаьстта чIоагIа терко ю дикагIдола тхьамка кхедара. 60 процентал совгIа йола продукци лакхерча категорех дIалу, оаха. Цох кхы тIа а 73 эзар сом хьахилар боахама.

Цул тIехьагIа нов. Эльсункаева дийцар кхоачашдинза дисача декхарех. Цо белгалдаьккхар, кулгашца балхаш деши лерттIа йоацача тхьамка гIа доакъадеча средстваех пайда эцаша тхьамка кхедеча тахан лелаеча технологе из дакъа дегIадоаладелга юхадетт, аьнна. Чуннйца хьувкъам йоагIаш йола сортировка яь дIачубала йиш хилац. Хьалъянза яргьяц вай ханара лакха овсарле йолча оборудованеца Iалашъяь сушильно - сортировочни комплексаш. Цхьан боахаме уж хьалъелга пайдане хургдац. Республика Госпланои «Табаксырье» контораи доаш къоастаде деза тхьамка леладара боахамашта юкъера производственни объединенеш хьаяра, царна эша помещенеш, сушильни устройсташ, оборудовани, транспорт дIа а луш.

Новкъоста Л. И. Брежнева кубански ялаташ кхедерашка дахьийта письмо дийца а дийца колхоза къахьегамхоша лакхара социалистически декхараш тIайицад. Шоай кхоачамашка хьежачул тIехьагIа цар лаьрхIадар паччахьалкхенга доагIачул шозза дукхагIа ялат дохка. ХIанз шоай дош кхоачашдаь баьннаб уж. Колхозо иштта кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх дохкара план а. Колхозхой бIубенна ба дерригагIа хьокхамех йола пятилетка, хьалхарча шера а задачеш толаме кхоачашъяра.

Къамаьл де дош лу КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара **С. М. Бековна**. Района юрта боахамо укх тIеххьарча шерашка белгала толамаш даьхад, аьлар цо. Юртбоахама культурай хьувкъам лакхбеннаб, дукхагIа дохк ялат, коартол, дулх, шура.

Во хьокхамаш даьхадац укх шера а. БархI бетта паччахьалкхенга елкай 2460 тонн шура, 510 тонн дулх. Соахка цу юкъа ехкачунца нийсйча дикка тIех хул из. Шеко йоацаш ала йиш я, хьайбай продукташ йохкара нийс бетта план 20 сентябрь тIакхоачаш кхоачашъяь йоаккхаргья, аьнна.

Района коммунисташ кхетадеш ба карагIдаьннар тха кхоачамашкеи торонашкеи хьежжа доацилга. Юртбоахама производства эффективность дIахо а айе еза, цуйна специализации концентрации еш. Из чIоагIа уйла яь де дезаш хIама да, дIа-юха ва ца кхувсалуш. Теркалде деза тха лаьтташ лоаман юхерча босешка дадаш долга. Долче, бакъахьа хургда хьайбаш леладелга дегIаккхийлача. Цу хIамо дIадех доакъар доаккхилга дикка тоаделга. ХIанз доакъара культураша дIалоац 23 процент оахаш дола лаьтта, хIаьта дуккхача шерашка тIаювлача бобовичар — 5 процент Из кIезига хул.

Перспективе оаха лерхI «Октябра 40 шу» яхача совхоза чуоттадаь доахан кхоабаргдолаши шура яккхараи специализаци е. «Назрановский» совхоз специализаци яь хургья ялат, бьцадаараши шурен яккхара. «Экажевский» совхозе коартолаш кхеергья, хIаьта боахамашта юкъера коопераци яра ларде шинараш а хьалкхедергда. Къамаьл дечо йоах юрта боахама министерство тха районе лоаман даьгIенашка жа леладу совхоз вIашагIйоллара дешага хьажа еза.

НГIАССР юрта боахама министра **Д. Г. Завгаева** белгалдаьккхар республика юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяра Iалаьмате боккха лоархIам болаш ба КПСС ЦК соцам, аьнна. Къаьстта йоаххо е еза детташ долча доахана. Цу боахаме цхьадола толамаш даьха дале а цIенхаштта кхоачамбоацараш а да. Лоха ба специализации концентрации яра боарам. Юкъера лаьрхIача хIара ферме 511 етт лелабу, 56 ферме яц родильни отделенеш, балха халача процессашта механизаци яра боарам лоха ба. Цу дерригне а колхозаштеи, совхозаштеи, гIишлошъеча организацештеи хьалхашка декхар оттаду хьайбай комплексаш хьалъеча ду балхаш интенсивно чакхдахара, производствана керда техника юкъейоалаяра.

Юртбоахама производствана специализации концентрации яра министерства комплексный план оттаьй. 28 эзар етт лелабелга промышленни ларда тIа даккха лаьрхIад. Iулащ тоадара юкъе децар духьа кагий доахан хьалхкедергда Грозненски района «1 Мая» колхозе, Гудермесски района «Терек» совхозе, Шелковской района «Коминтерн» колхозе, Сунженски района Кирова цIерагIча колхозе. СиргIаш хьалкхеелгеи йорстаелгеи вIаштIехьдоаккхаргда «Загорский» совхоза, «Путь к коммунизму» колхоза, «Октября 40 шу» совхоза ларде хьаьча боахамашта юкъерча объединенешка.

Юртбоахама производствана специализации концентраци яра, из промышленни ларда тIа яккхара, аьлар шиъ къамаьл чакхдоалаш нов. Завгаева, юртарча къахьегамхой низах кхоачамбаь ца Iеш республика промышленни, гIишлошъеча, проектни организацей хьнар а эш.

Района ерригача къахьегама коллективашка, аьлар парте Советски райкома хьалхарча секретара **З. М. Исаева**, тIагIертта къовсам лоаттабу производства эффективность лакхъяра, балха дикал тоаяра. Района боахамаша 108 процент кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх дохкара план. Ялат дохкара шера задани 125 процент кхоачашъе аьттув баьннаб. Толаме леладу доакъар Iалашделга, хьайбай помещенеш тоаелга, гурахьа дувча ялаташта лаьтта кийчделга.

Нов Исаева дувц района боахамаша лоаман даьгIенех лерттIа пайда ца ийбарах лаьца. Цунна бакъахьа хет «Степняк» совхоз Советски района дIаелча а цун ларда тIа лоаман даьгIенашка хьайбаш кхоабаргдола объединени хьайча а. Кхьбачара хьайбаш хьадоаладеча хана уж дегIа эша ца далийтар духьа Итум-КIале яха юрт йолча хьайбаш доаду цех хьайой нийса хургда. Ораторо тешам белар пленума доакъашхошта района берригача къахьегамхоша гуйран балхаш толамца чакхдоахаргхиларах, тIайица декхараш сийленца кхоачашдергхиларах.

«Чеченингушвино» яхача объединене начальника Д. М. Хаматханова даь къамаьл комсаш лелаяра хеталаь дар.

Цо аьлар, укх тIеххьарча шерашка чакхдаьхача цхьадолча гIулакхаша аьттув балийтаб комсий бешамаш шеръе, цар хьувкъам лакхбе. Комсаш кхееча боахамашта доккха новкъостал лоаттаду моттигерча партийни организацешеи советски органашеи. ХIара шера комсаш чуэца йолайча итташ эзараш нах боахкийт тхона промышленни предприятешкареи учреждениешкареи, вузашкара студенташи кхыбола цешархойи боагIа.

Объединене боахамашка комсаш лелаяра концентраци яро йиш хилийтай цу дакъьан экономически эффективность лакхъе. ХIанз объединене лелаю ерригача комсех 90 процент яраш. ХIаьта 1980 шера уж дIаккхоачаргья 95 процентага.

Укх пятилеткагIа тхона хьалхашка декхар латт комсий бешамаш кхы а 18340 гектар шеръяра. Къаьстта дукха балхаш де дезаргда укх шин шера, цу юкъа дIае еза 10 эзар гектара тIа комсаш. Ерригача нийсагIча пятилетке дIаегIача комсашца нийсийча кхозза дукхагIа хул из.

Комсий дакъе кхы а дукха да кхоачамбоацараш. Комсаш нийлха йола моттигаш кIезига яц, цхьадолча боахамашка хьувкъам лоха ба. Объединене де эшар ду уж кхоачамбоацараш дIададахара.

Пренеш чакхйоалаш дIаьхха къамаьл дир КПСС обкома хьалхарча секретара **А. В. Власова**.

Дийцача дешах лаьца шерра соцам тIайицар. Цо партийни, советски, боахама органаш боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производствана ю специализаци концентраци дIахо дегIайоалаеча хьинаре дакъа лацара тIахьийхар.

Кхоана—Ерригсоюзни мехкдаьттаи газовии промышленноста болхлой Ди

КЕРТТЕРА ЛОСТАМ

КПСС XXV съезда решенеша массане а хьинар айдеча хьалашка дезду шоай цIей укх шера вай мехкарча мехкдаьтта промышленноста къахьегамхоша.

Парте XXV съездо вай мехкарча мехкдаьттахошта хьалхашка оттадаьраш доккхий декхараш да. 1980 шера мехка доаккхаш дола мехкдаьтта, газови конденсат а тIехьа дIадаьрхIача. 620—640 миллион тоннагел, газ 400—435 миллиард кубически метрел кхачийта езаш я. Хьинарен творчески къа а хьегаш къахьегама овсарле 28—30 процент лакхъелга дIадех мехкдаьттахошкара.

Мехкдаьттан газови промышленноста болхлой Ерригсоюзни ди вай мехка къаьнагIа йолча, дукха эзараш болча нах латтача Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене коллективо дикача къахьегама толамашца белгалдоакх ер шу. Хьалхарча ворхI бетта мехкдаьтта даккхара план тIехкхоачаш а еш, планал совгIа даьккха 55220 тонн «Iаьржа дошув». Планал совгIа яьккхай 19.5 миллион совгIа кубически метр газ. ВорхI бетта заданел совгIа реализаци яьй 993 эзар сома маьхерча товарни продукцена.

Лаьттан ченашкара доаккха мехкдаьтта дуккхагIа хилийтара хьинаре дакъа лаьцад республикерча бурувдеттараша. Чоалханерча геологически хьалашка 75087 метр бурув а теха цар эксплуатационникашка дIаденнай цхьайтта кIоарга скважина.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера бурувдеттараша хьийга къа белгалдаьлар Северно-минеральни яхача моттиге тIерча мелашкарен Эльдаровон Харбижнии яхача моттигашка кIаларча мелашкарен мехкдаьтта гучадаккхарца.

Производства кхоачамех пайда эцалга дIахо тоадара даьча балхаша, кхомбара режим чийса леларо, хадданза боахама расчет эргаяхаро, керттерча производственни фондех биззагIа пайда ийбаро вIаштIехьдалийтар дIабахача ворхI бетта лаьрхIачул совгIа 145 эзар сом пайда бе.

Мехкдаьттахоша доахача толамашта юкъе дизза дакъа лаьцад новаторашеи рационализаторашеи. Цар кийчъяьча 1272 рационализаторски предложенех производствана юкъейнхьача 916 рационализаторски предложене 1236,6 эзар сом пайда баьб.

Мехкдаьтта доахача керттерча объекташкара дуккхача шерашка «Iаьржа дошув» хьадаьха хиларца цига доаха мехкдаьтта кIезиглуш латт, хьадоагIаш дар а дукха хий уш да. Цо а цул совгIа техка мехкдаьтта запасаш кIезига хиларо а планови заданеш кхоачашъяра эксплуатационникашта хьалхашка латта декхараш чоалханегIа хулийт.

Цудухьа ер шу доладеннача хьалхарча деношке а денз массе йолча звеньяшка, мехкдаьттен гази йоахача управленей РИТС-ишка дукхен доккхийи инженерни балхаш даьд хIара скважино луш дола мехкдаьтта дуккхагIа хилийтара. ВорхI бетта бурувдеттараша мехкдаьтта кIеж а тохийташ эксплуатационникашка дIаеннача цхьайтта скважино 251.9 эзар тонн мехкдаьтта деннад.

Хьалха дIадахача шерашка санна дукха балхаш даьд мехкдаьттаца хьайоагIача газах биззагIа пайда эцара. Октябрьски районе мехкдаьтта доаккхачара Грозненски газ чакхйоахача заводе кхаччалца 500 миллиметр йола турбаш а йохкаш газопровод йилларо вIаштIехьдалийтар лоархIаме белал дуккхагIа заводе чакхъяха.

Грозненски газ чакхйоахача заводе хьалъеш хинна керттера сооруженеш хьалъяьннай. ХIанз обкаткеи наладкеи еш я оборудованена, укх гаргIарча хана Старопромысловскии Октябрьскии районашка йоагача газа алаш доргда.

Дукха ремонтни балхаш даьд центральни сепарационни установкашка, Брагунерча дожимни компрессорни станце, газопроводашка. Цу деррнгача балхаша торо хулийтаргья 92—93 процент йолча газах пайда эца, республикера производственнии бытовии объекташ газаца дикагIа Iалашъе.

Республикерча мехкдаьттахоша укх шера толамца паччахьалкхен план кхоачашъеш хилар хьахиннад керда техникеи технологии производствана юкъекхахьарах, керттерча производственни процессашта автоматизаци ярах. Бурув тохача юкъедоваладаьд дикагIдола осташ, турбобураш, модифицированни бентонитови лоабати маркхали, скважинай тIоанаш тахкара эша обрудовани. Халданза эргайохаш я скважинай конструкцеш, халача балхашта механизаци автоматизаци яра балхаш дуккхагIа деш да, скважинаша беча балха телетIахьожам лоаттабу.

Вай республике бурув детташехьа, «Грознефть» объединене лаьттан ченаш техкараша ГуржегIарча мехкдаьттахошта вежарашха дола новкъостал а деш цигара мехкдаьтта промышленность дегIайоалаяра гIо деш бола шоллагIа шу да. ХIанз цига къахьегаш я бархI бурув детта, цаI скважинашта капитальни ремонт ю бригадаш, транспорта, Iалашон дукха болхлой, иштта гIишлонхой, вышкомонтажникаш. Дукхьала укх шера Карабулакски бурув тохара балхий управленерча бурувдеттараша йоккха мехкдаьтта кIеж а тохийташ ГуржегIарча промысловикашка дIаденнай ши скважина. Укх деношка бурув теха яьккха яргйолаш я кхы а ши скважина.

Паччахьалкхен плани тIайица социалистически декхараш толамца кхоачашдара республикерча мехкдаьттахошта доккха новкъостал дир цар шоай балха юкъейоалаяьча «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача химикий инициативо. Цу инициативагIа къа а хьегаш яьржача социалистически яхье хьалхалатташ хиларца белгалбаьнна шоай дезача цIейна накъабаьхкаб СССР мехкдаьтта промышленноста Министерствеи мехкдаьтта, химически, газови промышленноста болхлой профсоюза ЦК-а карара кара тела ЦIе байракх а йоаккхаш, шоллагIча квартале Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача «Малгобекнефть» НГДУ-я Малгобекски УБР-и коллективаш.

Вай республике цу яхье котало яьккхай Старогрозненски УБР-ча мастера И М. Шуликина, Горячеводски УБР-ча мастераша С. Лорсанова, Г. И Тришкина, Малгобекски УБР-ча мастераша Г. Ш. Хантемирова, А. Я. Сальникова кулгалдеча бурувдеттача бригадаша. Цу яхье иштта котало яьккхай «Старогрознефть» НГДУ скважинашта капитальни лаьттан кIален ремонт ю мастераш А. Г. Ратников, Д. С. Солнышкин, «Малгобекнефть» НГДУ Н. Н. Старченко, «Горскнефть» НГДУ В. К. Лукьянов керте латтача бригадаша. Вышкомонтажникашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Карабулакски УБР опытни вышкомонтажник Ю. Люзлаев керте латтача коллективо.

КарагIдийнарех кхоачамбаь ца Iеш дIахо а дуккхагIа мехкдаьтта даккха керда торонаши кхоачамаши лехаш ба республикера мехкдаьттахой. Цар керттера декхараш да, къаьнача фондашкара доаккха мехкдаьтта кIезига хиларца дувзаденна. Брагун, Ястребини, Октябрьски, Западни Гудермес, Северни Малгобек, Правобережни, Северни Минеральни яхача моттигашка тIерча мелашкара мехкдаьтта даккхара дуккхагIа бурув тохара балхаш дир. Цул совгIа юрски тIоанашкара мехкдаьтта гуча даккхара 6500—7500 метр бурув а детташ скважинаш йоахаргья. Цох тийша я «Грознефть» объединене кхоане.

Мехкдаьтта доалла керда моттигаш гуча а йоахаш царех пайда эцарал совгIа, дуккхача хана денз пайда ийбеш латтача къаьнача тIоанашкара дуккхагIа мехкдаьтта хьадаккхара тIагIертта къовсам лоаттабе беза, хIана аьлча къаьнача фонда скважинашка хIанз а тIехьа дукха мехкдаьтта дисад.

«СевКавНИПИнефть» института Iилмахоша «Грознефтегеофизика» объединенеи трестеи, «КавНИИнефтепромгеофизика» института, М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института Iилмахоштеи производственникашцеи цхьана дIадахача шера оттайир мехкдаьтта тIоанашкара хьадоаккха «Iаьржа дошув» дуккхагIа хилийтара йола керда методаш юкъе а кхувлаш иттлагIча пятилеткагIа дездача Iилман-тохкама, промыслови балхий перспективни план.

ХIанз Гойт-Корт яхача моттиге хьалъеш латт 300 атмосфер низ тIа а лоаттабеш мехкдаьтта тIоанашка хий чухийтаран цигаба «Iаьржа дошув» дуккхагIа даккхаран йола компрессорни. Из балха юкъейоалайича торо хургья кхы тIа 10 миллион тонн мехкдаьтта даккха, керда мехкдаьтта доалла моттиг хьаеллара чийсса да из.

Скважинашта капитальни ремонт еча бригадаша дукха балхаш ду «Старогрознефть», «Малгобекнефть» НГДУ карагано-чокракски тIоанашта тIагIа кхачара паронагнетательни скважинаш яхара бурув тохаш. ТIа-тIа дуккхагIа мехкдаьтта даккхара Iи чуухийтаргья цу скважинай тIоанашка.

Зехьа довш дола мехкдаьтта дикка кIезигдара а АСУ-нефть производствана юкъейоалаяра а карагано-чокракски тIоанашта тIакхачара паронагнетательни скважинаш яхара бурув тохаш. ТIа-тIа дуккхагIа мехкдаьтта даккхара Iи чуухийтаргья цу скважинай тIоанашка.

Зехьа довш дола мехкдаьтта дикка кIезигдара а АСУ-нефть производствана юкъейоалаяра а карагано-чокракски тIоанашкара мехкдаьттеи газеи хьагулъяра йолча системана реконструкци е лерхI. Къаьнача системана метта оттаергья Iальманта кIезига замерни установкаш а йолаш йола герметични система.

Скважинай тIоанашкара дуккхагIа мехкдаьтта даккхара лоархIаме да шин хашнахьеи дикен скважинашта капитальнии текущии ремонт яр, къаьстта мезозойски тIоанашкара мехкдаьтта доахача скважинашта капитальни ремонт яр.

ХIанз республикерча скважинашта капитальни ремонт еш 21 бригадеи лаьттан кIала ремонт еш 18 бригадеи я. Цхьабакъда бригадай сменность лоха хиларах дукха скважинаш я ремонт ца еш латташ, дукха я болх ца беш латта къаьна скважинаш а. Цудухьа промысловикий сийлен декхар да уж санна йола скважинаш ма-морга кIезигагIа хилийтар. Мезозойски скважинаш кIоарга хиларо, цар конструкцеш чоалхане хиларо, тIоанашка йоккха давленеи температуреи хиларо хьаьокх капитальни ремонт елга бурув тохара балхашта ийсса хала хилар. Цунца дувзаденна хьалхашка этта бехктокхаме декхар да скважинашта капитальнии лаьттан кIален ремонт еш йола цехаш кердача техникаца Iалашъяр. ХIанз йолаш йолча техникаца 3000—4000 метр кIоарга йолча скважинашта мара лерттIа ремонт е вIаштIехьдалац. 1973 шера денз ремонт е езараш 5500 метрга кхоачаш кIоарга скважинаш хиларах чоалхане да ремонтни балхаш. Царна ремонт яра чIоагIа эшаш я 6-Э, 4-Э, БУ-75, БУ-125 яха оборудовани, уж вIашагIйоххара ший бутт гаргга ха эш, из чIоагIа Iаткъ скважинашта капитальни ремонт яра долча балхашта. Цудухьа скважинашта капитальни ремонт еча 125—160 тонн низ болча установкашца бригадаш Iалашъяр чIоагIа ийса хургда. Уж а кхыдола а деншаш къоастадеш балхаш деш ба хIанз производственникаш, Iилмахой, конструкторaш, проектировщикаш, кхыбараш. Из цар низ кхоачаргболаш гIулакх да.

Р. ХАЧАТУРОВ,
«Грознефть» производственни объединене керттера инженер.

«Малгобекнефть» НГДУ № 1 йолча районни инженерно - технологически служба коллективе дикагIча производственникех лоархIаш ба укх сурта тIа шоана гуш бола мехкдаьтта даккхара оператор Котиков ГIубашкъа Хьамзати замерщица комсомолка Хадзиева ПаьтIамати. Шоай балха декхарех дика лоархIалуш болча цар хадданза тIехкхоачашъю сменни нормаш.

И. ПЛИЕВА сурт.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера дика къахьег «ХIара балха денна — дикала Знак» яха Грозерча химикий болам хьаллаьцача «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Цар толамца кхоачашъяьй бархI бетта план.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) слесараш В. Захарук, А. Зайцев, И. Евлоев, Л. Харитонов.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТОЛАМА ТIЕХЬА ТОЛАМ БОАККХАШ...

Хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдарца дезду укх шера шоай цIей «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. ТIехкхоачашъяьй бархI бетта мехкдаьтта даккхара план. Дуккха «Iаьржа дошув» деннад Даьхенна планал совгIа.

Цу толамех доккха дакъа доал тха шоллагIча РИТС-а коллектива. ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера цо планал совгIа даьккхад 14000 тонн мехкдаьтта. 1.6 процент лакхъяьй къахьегама овсарле, скважинех пайда эцара коэффициент дIакхоачаяьй 0,988, планах 0,970 йолча. Ах шера кхоачашдаьд тха мехкдаьттахоша планал совгIа мехкдаьтта даккха укх шера шоаш тIаийца социалистически декхараш.

Тха къахьегама толамий ларде латтар — цехови партийни, профсоюзни организацей новкъосталца лерттIа вIаштIехьъяьккха социалистически яхь. Цо торо лу тхона ер шу доладелча денз толама тIехьа толам боаккхаш хьадахка.

РИТС-а ерригача коллективо, хIара смена, хIара мехкдаьттахочо хьинаре дакъа лаьцар КПСС XXV съезда сийна яьржача социалистически яхье.

Из бахьан долаш ханал хьалха кхоачашдир оаха парте съезда накъадолхаш лаьрхIа хиннар. 670 тонн мехкдаьтта даьккхар, социалистически декхарех 350 тонн хиннача. Толамца кхоачашдир хьалхарча квартала декхараш а. «Грознефть» НГДУ цехашта юкъе хьалхара моттиг а парткомеи, промкомеи, управленеи карара кара тела ЦIе байракх а яьккхар РИТС-а коллективо.

КПСС XXV съезда накъадолхаш айденна хьинар лох ца ца долийташ, «ХIара балха денна — дикала Знак» аьнна Грозерча химикаша дIаболабаь патриотически болам республикерча мехкдаьттахошта юкъе эггара хьалхарчарца къоабалбаь хьал а лаьца дIабихьар оаха Советий Iаьдала шерашка Нохч - ГIалгIайчухь 300-миллионни тонна мехкдаьтта даккха бокъо яккхара тIехьа яьржа социалистически яхь. Керда къахьегама котало а яьккхар: цу яхье республика мехкдаьттахошта юкъе хьалхара моттиг тхога я. Укх шера 25-ча мае 300-миллионни тонна яккха бокъо елар тхона. Коллективера толашагIвола 21 мехкдаьттахо вар из сийлахьа тонна мехкдаьтта доаккхача къахьегама вахте.

Царна юкъе бар къахьегама ветеранаш: оператораш У. Уматгирев, Б. И. Еланский, С. Зармаев, Н. И. Евдокимов, А. И. Ширкева, къона мехкдаьттахой Т. С. Ганонова, Ю. Х. Исаев, дуккха кхыбараш. МоллагIа шоашта тIадилла гIулакх дизза кхоачашдеш, тIехдика къахьегарца массанена хьокхам луш хьабоагIа уж.

Укх шера шоллагIча квартала итогех а хьалхара моттиг тха коллективага я. Толамца кхоачашдаьд август беттара декхараш а. Социалистически яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш ер шу чакхдаккхара тIехьа къовсам лоаттабу хIанз тха мехкдаьттахоша.

Коллектива хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лоац рационализаторша. Укх шера балха юкъейоалаяьй 18 рационализаторски предложени. Царех 18965 сома пайда баьннаб. РИТС-е дикагIа рационализатораш лоархIаш ба оператор Н. И. Евдокимов, сменай начальникаш А. В. Лунин, И. Н. Занкин.

Мехкдаьттахочун цIей дездеча дийнахьа баркал ала лов сона Грозерча бурув тохача балхий управлене коллектива. Толамца бурув а теха лакхерча мела тIоанашкара кхо скважина еннай цар тха мехкдаьттахошта. ХIаьта иштта «Эльдарово» яхача майдан тIа лохерча мела тIоанашка мехкдаьтта доалла керда моттиг гуча а яьккхай.

Къ. ГАЗИЕВ,
«Горскнефть» НГДУ шоллагIча РИТС-а начальник.

Кагирхошца оагIув билла

Цхьа ха яр Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединенена чуйоагIача управленешта юкъе эггара къонагIа йола Горячеводски бурув тохара балхий управлени тIехьаюсарех лоархIаш хинна. Хадданза паччахьалкхен планаш кхоачаш ца яр, каст-каста хулаш йола аварейш, балха тIа нах дукха хувцалуш хилар, паччахьалкхенна дIадаланза диса миллионаш сомаш ахча... Иштта сурт дар управлене массехк шу хьалха лаьттар.

Управлене партийни организацей кулгалхошеи дика кхеталора предприяте цу хьала тIара яккхара. Укхаза шерашка дIачIоагIъенна оамалаш, беркат ца даьнна балха стиль цIенхаштта эргаяккха езалга. Из деррига кхоачашдара цар лаьрхIар кагирхошца оагIув билла. Кагирхоех дикагIбола специалисташ — инженераш, техникаш керттерча балхаш тIа дуккхагIа хьежабе болабелар укхаза.

Кхетаде хала дац юкхьанца деррига а шаьра дIа ца доладеннилга. Нийслора кхоачамбоацараш а, цхьабарий низ дIакхачанзар шоашта тIадилла декхараш дизза кхоачашде. ХIаьта а боккхагIбарий балха опытаца кагирхой знанеши къона хьинари дIанийначул тIехьагIа холуш тоадаларгахьа леста доладелар предприяте гIулакхаш. Паччахьалкхен плани тIайица социалистически декхараши кхоачашдеча, овсаре къахьегача коллективай мугIаре дIаэттар управлени.

ХIаьта 1975-ча шера денз из коллектив дикагIчарех лоархIаш хьайоагIа. Цу хана денз массехказз хьалхарча моттигех цаI яьхай цо союзни Министерства предприятеша шоайла лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхье. ХIаьта коммунист О. А. Тришкин керте латтача № 68 йола скважина йоаккхача бригада коллективо яьккхар союзни Министерства «ДикагIйола бурув детта бригада» яха цIи.

Дика къахьег управлене коллективо иттлагIча пятилетка хьалхарча шера а. Цо цхьа бутт гаргга ханал хьалха керттерча техническо - экономически хьокхамех кхоачашйир хьалхарча ялх бетта план. Иштта дика лоархIенна из бархI бетта планах а.

Лакхе ма-аллара, чIоагIа терках тIаухийташ лелабу укхаза къонача болхлошта нийса кхетам балара болх. Къахьегама а технологически а дисциплина толхаяь цхьаь цаI моттиг йисац коллективе ца ювцаш. Нагахьа санна къонача болхлочунгара опыт ца хиларах гIалат даьнна хуле, цуина гIо ду из дIадаккхара. Цхьабакъда, гIулакх кхыча тайпара нийсделча новкъосташа шоашта хетар ши духь доацаш дIаоал цунга, цIенхаштта дIахайт балхах дог ца лазар шоаш лоарговацилга.

Управлене вIаштIехьдаьхад кагирхой шоай дешара боарам лакхбара, цар къахьегамеи творчески хьинар айдара эшаш дола хьалаш. Иштта, институташка, техникумашка, кагирхой сайрийнарча школашка дешаш барашта укхаза де йиш мел дар де гIерт. Царна гIо дара лаьрхIа управлене вIашагIъеллай инженерно-технически болхлоех толашагIбараш юкъебола методически совет.

Иштта укхаза йоахо ю инженерно - технически болхлой санна мугIарерча болхлой профессиональни дешар лерттIа вIаштIехьдаккхара а. Уж дешаш ба дешара-курсовой комбинате, болхлой квалификаци лакхъяра управлене вIашагIъехкача курсашка. Духхьал соахкарча цхьан шера цига дешаш хилар 217 саг.

Управленерча бурув деттача мастерехи буровой начальникехи дукха дуккхагIбараш институташи техникумаши йистеяьха кагирхой ба. Теоретически знанеш дика яле а кхетам балара балха опыт Iоае кхенза ба уж. Цудухьа бурув деттача мастерашта лаьрхIа управлене вIашагIъеллай мастерий совет. Укхаза хан-ханнахьа чакхдоах «Бурув деттача мастера денош».

Горячеводскерча мехкдаьтта тоххараштa дика йовзаш я Катаев Ваха керте латта бурув детта бригада. № 81 йола скважина йоаккхаш йола из коллектив комсомольско - кагирхой я. Цунга хьежжа берригаш а хIана бац вьина кагирхой ба укхаза къахьегараш.

Къона ва буровой начальник ше а 1972-ча шера Грозненски мехкдаьтта институт чакхъяьккхачул тIехьагIа вера из Горячеводске балха. Дукха ха ялалехьа бурув детта къона мастер балха лакхвир, буровой начальникалла хьожавир из. ХIанз цо кулгалдеча бригадерча наха цхьана къахьегаш шоллагIа скважина йоаккхаш латт.

Бригаде дика вIашагIкхийттай ханна боккхагIболча болхлой опыти къонабарий хьинари. Укхаза сменашта керте латтарашта юкъе ба тIемеи къахьегамеи ветераш Е. А. Ивахненко, А. Ф. Булан, И. Ф. Николаев, Х. Ф Фахруддинов. Цар йоакхоца балха сиха шаьрлуш боагIа кагирхой. Масала, бурувдеттачун гIонча вола Г. Мамаев балха дика гаьна ваьннав. Буруьдеттар Е. А. Ивахненко отпуске салоIаш волча юкъа цун декхараш дика кхоачашдеш хилар из.

Иштта балха дикка гаьна ваьннав 5-гIа разряд йола бурув деттачун гIонча А. Махмудов а. Цунца цхьан смене болх беш ва Грозненски мехкдаьтта техникумера укхаза практике вайта Г. Аванесов. ЧIоагIа хьоашал тоссаденнад цун Махмудовца. Уж балха тIа а салоIача хана а цхьана хул. Комсомольско - кагирхой барттайнача коллективаца дика дIанийнача Аванесова лаьрхIад техникум чакхъяьккха ваьлча цу бригаде ше балха хьожавайтар деха.

Комсомольско-кагирхой коллективашта юкъе яьржача Ерригсоюзни социалистически яхье дакъа лоацача цу бригадерча бурувдеттараша дош деннад ший шера план Ленински комсомол яьча денга, 29-ча октябрга кхоачашъе.

М. САЛМАНОВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) бурувдеттрий гIончаш Г. Аванесови А. Махмудови.

И. ПЛИЕВА сурт.

Ерригсоюзни яхье хьалхалаттараш

Къаьстта дикача къахьегама толамашца дIайолаяьй иттлагIа пятилетка МагIалбикерча мехкдаьттахоша. Укх шера хьалхарча а шоллагIча а квартали итогех Ерригсоюзни яхье хьалхара моттиг яьккхай цар. Союзни министерстваи профсоюза ЦК-и карара кара тела ЦIе байракх а хьалхара ахчан совгIат а деннад «Малгобекнефть» НГДУ коллектива укх шера шозза.

Паччахьалкхен планаш а тIайица социалистически декхараш а хIара бетта толамца кхоачашду кхоккхе а РИТС-в, скважинашта капитально а лаьтта кIалха а ремонт еча цеха, кийчдеш мехкдаьтта дIадохийтача цехий коллективаша.

«Малгобекнефть» НГДУ хIара болх беча даькъе хьинаре хьаллаьцаб Грозерча химикий патриотически болам. «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизах къахьегаш ба хIанз берригa болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах. Парткомо, промкомо, управлене кулгалхоша йоакхо яьй социалистически яхье массане дакъа лоацаргдолаш хьалаш вIаштIехьдоахаш.

Ерригача цехашка, участкашка, управленерча отделашка я социалистически яхьа экранаш. Цар тIа хIара дийнахьа къоастам бу хьан мишта болх баьб. Берригней хьокхамаш вIашка а техе коллективашта юкъерча социалистически яхьа итогаш ю бетта цкъа. Материально а морально а белгалбоах яхье котбаьннараш.

Мехкдаьттахошта юкъе шерра баьржаб коммунистически къахьегама тIехьара болам. ХIанз укхаза 626 коммунистически къахьегама ударник ва, вешта аьлча, берригача къахьегамхоех 537 процент. Пхе цехо, 43 бригадаи, сменаи, участкои лелаю «Коммунистически къахьегама коллектив» яха сийлен цIи.

ЧIоагIа терко еш леладу укхаза кердагIйола техника, хьалхалатта технологи балха юкъейоалаелга. Ер шу доладелча денз 162 геолого-технически мероприяти чакхъяьккхай МагIалбикерча мехкдаьттахоша. Цо торо еннай совленна 67691 тонн мехкдаьтта даккха.

Кердадар балха юкъедоаладеча хьалхарча мугIарашка латт рационализатораш. Укх шера алха хьалхарча ялх бетта 91 рацпредложени еннай мехкдаьттахоша. Царех 62 балха юкъейнхьай. Цох 38800 сом пайда хиннаб. Рационализаторашта юкъе хьалхарча мугIарашка латт сменай начальникаш М. В. Торий, В. Н. Левшин, шоллагIча РИТС-а начальник Я. Б. Белхароев, кхыбараш. Массехк рацпредложени яла кхийнад укх шера царех хIаране. ЛоархIаме да цхьаькха а — рационализаторех дуккхагIбараш болхлой хилар.

Мехкдаьттахой болх тоабара, хьокхамаш лакхдара доккха новкъостал ду Iилманна, техникана карагIдаьннараш довзаро, уж балха юкъедоаладаро. Цу хьакъехьа пайда эц НТИ материалех, мехкдаьтта доаккхача моттигашка командировке, экскурсешка специалисташ ахийтарах.

Ше къаьстта референтски комисси я «Малгобекнефть» НГДУ материалаш хьахоржаш, царех пайданегIа хургьяр балха юкъеяхьа могаеш. Комиссеца ба управлене специалисташ, цехий кулгалхой. Референтски комиссе могаярах укх шера балха юкъейоалаяьй ворхI керда мероприяти, 13400 сома пайда а луш. ХIаьта кхы барайтта хьакъоастаяь балха юкъеяхьа кийчъеш а я.

Мехкдаьттахой балха моттиг дIалоян Iилман лардаш тIа къахьегам вIаштIехьбаккхара дешо. НГДУ вIашагIъелла дуккхача шерашка болх беш я НОТ-а совет. Цо тIахьожам а лоаттабу вIаштIехьа а боакх ерригача творчески группай болх. Укх шера ялх бетта 45 мероприяти чакхъяьккхай «Малгобекнефть» НГДУ цехашка Iилман лардаш тIа къахьегам вIаштIехьбоаккхаш. Цох 14700 сом пайда баьннаб.

Кхы а дуккха дувца йиш яр МагIалбикерча мехкдаьттахой дикача гIулакхех, къахьегама толамех. Дикача балха хьокхамашца накъабаьхкаб уж шоай цIейна — мехкдаьттаи газеи промышленноста Ерригсоюзни денна, 102,3 процент кхоачашъяьй бархI бетта мехкдаьтта даккхара план. Планал совгIа Даьхенна деннад 6500 тонн «Iаьржа дошув», шера социалистически декхарех лаьрхIа 1400 тонн йолча.

Уж деррига толамаш хьакхолла раш шоай гIулакх кIоаргга довзаш, дукха дезаш, хьинар кхо ца деш къахьегаш бола нах ба. МоллагIа шоашта тIадилла гIулакх дизза чакхдоаккхаш, тIехдика къахьегаш, социалистически яхье хьалхле лелаеш итташ, бIаьш мехкдаьттахой ба МагIалбике. Царна юкъе эггара хьалха белгалбаха боагIа оператораш Х. Г. Котиков, П. В. Бабенко, И. К. Даненко, Х. Х. Нанаев, Н. С. Элисханов, скважинаш капитально тоаеча цехера бурувдеттар А. Ф. Чуприков, слесарь М. Х. Горчханов, электрикаш Т. Д. Коттоев, В. Г. Евдошенко, смена начальник Д. П. Бычков, мастер А. М. Келигов, кхы дуккхабараш.

Укх тIехьарча шерашка коллективе хьалкхийна, дика специалисташ а кулгалхой а хинна дIаэттаб РИТС-ий начальникаш М. Балаев, С. Тебоев, Я. Белхароев, ЦИТС-а начальник. Н. П. Заруднев, керттера энергетик М. П. Лацин, вокхкагIвола геолог С. С. Муталиев, ПТО начальник М.-С. И. Марзиев, кхыбараш.

Укх шерара а ерригача пятилетка а декхараш толамца кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьегаш ба МагIалбикера мехкдаьттахой. Дезача цIейца уж даькъала а бувцаш цар керда къахьегама толамаш дахар лов тхона а.

А. БАСИЕВ.

Карпатех ала а доагIаш оал туризма мохк аьле. Дика салаIа, кхычахьа доаца дукха хIамаш бIаргадов йиш йолаш унахцIена, беркате край я из. Украински Карпаташка — вай Даьхен ше сана, кхы йоацача миIнкте — Москвера, Ленинградера, Дальни Востокера Сахалинера, Норильскера, Средни Азера туристаш ух. Царна хьайийлла я укхаза 22 турбаза наIараш, хьаьяй 47 ерригсоюзни 30 республикански маршруташ.

СУРТА ТIА: «Карпатские зори» яха турбаза.

Ю. ИЛЬЕНКОИ, В. ПЕСЯКЕИ сурт. ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

ДУНЕН ТIА КХАЬ ДАЬКЪАХ ШИ ДАКЪА ХУЛАЧА АДАМИЙ ОАЗ

Коломбо, Шри Ланка. ЗIанараш тедаш дола кулгаш. Оливкови гаьн ткъоврöнг а йолаш бола кхокх. ТIаьрйовкъащ вIашка а тоIаяь лийца кулгаш...

ДIаьййнай блокех дIа ца кхийттача мехкий паччахьалкхенаштен правительстваштен керте латтарий V Конференце, из эмблема диъ дийнахьа сийрдаяьха Соломон Бандаранайке цIерагIча дворецa прожектораш. Цхьабакъда шеко яц, цига белгалъяьхача Неруи Насерен политика принципаша — антиимпериализмо, машаре даханза даргдоацилгах дог тийша хиларо, ийсхонагIа цхьана тIулакхаш леладе уйла хилара кхы а доккхагIча даькъе вIаштIехьдоаккхаргда блокех дIа ца кхетара болам цун дIахарча Коломбора Гаване кхаччалца йолча этапе дегIабоагIилга.

Политически экономически декларацеш, экономика даькъе чакхдоахаргдолча гIулакхий программа, саготтагIа долча, дунен халкъашта юкъерча хьалех лаьца яь массехк иттащ резолюцеш — иштта я кхоалагIча дунен эггара дуккагIа лидераш вIашагIкхетарах хиппа документальни итог. Цу цх ли хаина кхы кIезигагIа боацаш обозревателий теркам тIаззар дебаташ хиннача деношка яьча уйлаша, бIокъожабеши догдоахаши даьча къамаьлаша. Из-м кхетадаш а да: Коломбо оазаца къамаьл деш ма дарий деррига адамий кхаь даькъах ши дакъа.

Блокех дIа ца кхетара моттиг мичай кхохкам кIаьдбара процессо воздействи а еш дикагIча оагIорахьа халданза хувцалуш латтача дунен тIа? Коломбо хиннача конференце Куба Республика Революционни правительства премьер-министра заместителa Карлос Рафаэль Родригеса къамаьлаца жоп делар цу хаттара. Империализм, хьакхайкадир кортамукъален къовсама хьалхарча юхьига тIа латтача мехко вайтачо, халкъий кортамукъален прогрессен дорхагIа йола моастагIа я; блокех дIа ца кхетара боламо лоаттабеча къовсаме цун естественни цхьоагIонхой социалистически мехкаш долча хана.

КА ЛУРГИОАЦА АНТИИМПЕРИАЛИЗМ

Блокех дIа ца кхийттача мехкий сий дунен халкъашта юкъерча тIулакхашка чIоагIдалар, доален эксплуатаци ерригача формашта духьала оттара низ цар боккхагIа хилар — цу союзах доалача беркате белгалонаш. Укх тIеххьарча шерашка цо яьха исторически коталонаш яхара белгало яр йиза бокъонаш йола членаш а лоархIаш хьалха хинна португальски пхи колони, бIарчча социалистически Вьетнам. Палестина мукъаяккхара Организаци конференце хилар.

Коломбо хиннача форума боккха лоархIам, белггала сенах латт аьлча, из латт, шин процесса юкъера — блокех дIа ца кхетилга дунен халкъашта юкъерча вахара тIатIа чIоагIагIа влияни еш йола фактор а яь дIарттаярай кхохкам кIаьдбара гIулакх кIоарггдаран юкъера айхха бувзам цо къьгга хьахьокхарах. Коломбо хиннача конференце бакъдаьд кхохкам кIаьдбара гIулакхах «кхоалагIча дунен» социальни экономически прогрессана беркат доалаш хилар. Хельсинке 35 паччахьалкхено стабильностагахьа баьккхача боккхача гIан бе боаггIача тайпара лоархIам а беш, болама доакъошхошта дунен халкъашта юкъерча отношеней керда нормаш дегIаухача континенташка — Азе, Африке, Латински Америке — дIайоаржаяра къаьстта бехктохкам тIабожабу конференце.

Политически декларацеа кхохкама кхуврчашта йоагIаш йолча резолюце а дукхагIа йола разделаш вIалла машар боацаш тIатаIача антиимпериализма маIан долаш я. Конференцена хетачох, Гаргарча Малхбоалене машар хургбац Iарбий территореш тIара Израила оккупационни бIу арабаьккхачули Палестина халкъа бокъонаш, ший къаьстта паччахьалкхе хилара бокъо а тIехьа, бакъъяь тIанийцачули тIехьагIа мара. Ливана суверенитети территоре бIарччали шоай метте лоаттаелга довнна юкъейнхьача оагIонашкара Коломбо хиннача конференце керттера дIадехар а лаьрхIа оттадаьд.

КОЛОМБОНА ГОНАХЬА ЛЕЛАЮ КИЛОВЗАЛАШ

Декларацe тIара уж дешаш а кхоачам ба болама чухьара барт вIашагIа ца кхеташ дола дешаш цун антиимпериалистически цхьоагIонал толар догдоахаш хиннараштa цо мел бохам баьб кхетадара. Конференци хьаелла ха хьатIакхоачача деношка дуккхача мехкех — блокех дIа ца кхетара политикана тIехьа латтарех — империалистически низашец царна тIехьа илли оалача Пекинон лелаеча шантажа, гIожача давлене, провокацей хьежорг хиннадар. Блокех дIа ца кхийттарий бIарччача дезалах США паччахьалкхен секретара «ХIанз йолаш ярашта юкъе эггара хийрагIа йола блок» я аьннад. Боламо кхерам тIатоссаш радикализаци еш хилара хьакъехьа Iехар Малхбузе, «кхоалагIча дуненца» «киловзалаш» лелае гIерт яхаш цхьаккха бахьан доацашехьа а социалистически паччахьалкхенаш бехке йора цо.

ХIаьта ма-дарра аьлча, Коломбона гоннахьа киловзалаш лелаяьраш кхыбараш бар. Моттигерча «Цейлон дейли миррор» кепатеха арабаьккхабар Хиндустан Самачар яхача индийски агентства Лондонера баь хоам. Цо хьахьокхар, британски массови информаце средствай кизга чура блокех дIа ца кхийттача мехкий эггара йоккхагIйола форум миштa яр. Оригинала тара цхьаккха хIама хиннадацар цу сурта. Дебатий керттера темаш леррашта юххе гIолла тIех а ювлийташ, конференце бахкийта хиннача цхьаболча малхбузехьарча журналисташа чIоаггIа къахьийгад цун доакъашхошта юкъера вIашдухьаленаш шоашкара хьадагалувца гIерташ.

Кхыметтел делегаташ кхерабе гIерташ моттиг а хиннай: малхбузехьарча массехк агентства шоашкара унзаре истори хьадагалаьцад, бе йоахкаш тепчаш а йолаш, цхьабакъда, паспарташ доацаш болча кагийча нахах тIенкI аьнна хьалйиза цхьан Iарбий мехка самолет Коломбо аэропорте кхаьча хиларах. Шри Ланка финансай, юстице министра Феликс Бандаранаикес къаьсттача пресс-конференце хьагучабаьхаб цар шоашкара хьадагалийна уж оапаш.

Коломбо хиннача конференце цу оазо хоадамболлаш бехке дир вай ханара керттера зулам — империализм. Блокех дIа ца кхийттача мехкаша хьакхайкадир вай замалахьарча кхыча прогрессивни низашца халкъий машари кхерамзлен бахьан долаш, дунен политически отношенеш цхьатаррарча бокъоний нийсхони принципай тIа эргаяхар духьа цар лоаттабеча юкъарча къовсаме шоай чIоагIа солидарность хилар.

В. СИМОНОВ, Ю. БОГДАНОВ, АПН спец. корр.

БЕЙРУТ. Тель-Заатар яхача шоай хьалхьачача палестински беженцаш лагере бокъо йоаца гIулакхаш, цу Iоткъам бу правохристиански молодчикаша. Къамал-патриотически низийн сопротивлене — Палестински боламен дуккха бIухой цIий Iоахийтад цига. Ахтехьарча парте кулганхоех волча цхьан лидеро Камил Жмайела аьннад: беженцаш лагере алла могаш а ца Iа тергакхйтаса. Иштта ерригача районах кхаьргья, ерригача районах кхаь тайпа цIи а тулларгья.

Сурта тIа: палестински беженцаш лагерь йохае йолаш.

ЮПИ-ТАСС телесурт.

САКЪЕРДАМЕ ХIАМАШ

Ший тайпара музей

Массе тайпарча оалхазарий зовне оазаши оакхарий декари хозаргда Стара-Планина яхача дукъа кIал уллача Черни Осым яхача болгарски юртарча IаламаМузея залашкара. Цу мехкара гулдаь укхаза долаш да уж деррига а.

Черни Осым яхача юртара музей ший тайпара я. ЛархIа а воагIаш из йиллар лоархIаш ва моттигерча школа биологе хьехархо, ший вахарах 15 шу музейна хетадаь Илию Илиев. Коллекце юхь дIайолаелар урокашка гойта цо гулъяьча оалхазарийи хьайбайи мундашкара. Цул тIехьагIа моттигера чарахьаш новкъостал де баьлар цунна коллекци Iоаяра. И. Илиевен Iалаьмате дукхача цун кIоичийн кIезига къахьега дийзадац оакхарий, цу даькъе ара мукъа лийннача чан а оазаш магнитофона тIа дIаязъяра.

Музей — юрта дегаойдле. Ерригача Ловечски округа школашта биологи Iомаду база а хинна дIаэттай из. Ерригача Болгарера дешархой группаш ух укхаза. Школьникаш баьхка а Iац. Дуккха [illegible] хьалхагIа кодена даим музее [illegible]гIаш ба Iилман болхлой — коллекци лоархIаме я йовзара хиша па Iеш, Iилманна а.

В. ДМИТРИЕВ. (ТАСС).

ЭВМ-о «Бегаш баьб»

Эзараш адресагIа кхухьийташ дола массе тайпара хоамаши хабараши вIаштIехьдахарай дIакхахьийтарай электронно вычислительни машинех шерра пайда эц Швеце паччахьалкхен ведомствашеи частни фирмашеи. Канцелярски болхлой бIарччача эскаро кхоачашъеш хинна функцеш шийна дIатIаийцай ЭВМаша. Цар дIахойт квартирах е тIадилла йийцача хIамах боагIа мах дIабалаиза баргбоацилга, газеташ язду ха чакхйоалаш латтэш хилла хоам бу. ЭВМ-о хье ца луш тика тIа хьехаргда шо цига шоана эшаш дола товар денача хана.

Цхьабакъда наг-нагахьа белам боацаш а дисаш гIулакх. Электронно - вычислительни машина из тамаш йийцай шведски газеташа. Эскаре бокъонца дола тIема гIулакх де тIахьехаш машино оттаяь повестка кхаьчай цхьан ткъеста лу даьннача шведага. Мa чIоагIа цецваьна хиннав из, цу повестка тIара ше Швеце сухопутни бIун главнокомандующе... гIулакхa тIа хьех аьнна Iоднйшача хана. Цу тайпара сиха тIема карьера йина, хетаргахьа, Наполеон ше а хьаргболаш гIулакх хургдар.

Кхетадеш ма-дарра, керда ваьнна полководец ший гIулакха тIа дIатIаваха кхы вIаштIехьа ца доалаш висав, хIана аьлча тIема ведомства викалаша сихха хьакхайкадаьд компьютеро кегар баьлга.

Д. ГОРОХОВ. (ТАСС).

ФУТБОЛ

Самарданахьа мехка футбольни чемпионата «А» класса хьалхарча лига командаш аргIанара тур чакхйоаккхаш хилар. Грознера «Терек» Перме моттигерча «Звездаца» лайзар. Ира спортивни къовсам латта из IашагIкхетар цхьаккха командас совле ца йоаккхаш счет 2:2 а йолаш хилар.

Ивановo-Франковске Бакуре «Нефтче» счет 4:3 а йолаш эшайир цигара «Спартак», хIаьта Кемерове «Кузбасс» — Орджоникидзера «Спартак» — 5:2. Иштта счет 0:3 а йолаш Ярославле байнар моттигерча «Шинникаш» лайза Нальчикера «Эльбрус».

ХIаьта цу тура кхыдола вIашагIкхетараш иштта чакхдалар: «Даугава» (Рига) — СКА (Ростов) — 2:0; «Металлург» (Запорожье) — «Таврия» (Симферополь) — 0:0, «Кайрат» (Алма-Ата) — «Памир» (Душанбе) — 2:0, «Рубин» (Казань) — «Кубань» (Краснодар) — 4:1; «Нистру» (Кишинев) — «Торпедо» (Тольятти) — 1:1.

ДУКХАГIА ХУЛ САНАТОРЕШ, ПРОФИЛАКТОРЕШ

—Геттара дика салаIен дар-ба дайтеи йиш я укхаза, цхьабакъда халахет-кх, безам мел бараш хIанз укх сахьата укхаза бахка йиш йоацаш...

Иштта аьлар АПН корреспондента «Легковик» яхача санаторе - профилакторе шийца къамаьл деча хана «Стяуа Рошие» яхача молдавски трикотажни фирма вязальщицас Чекмарева Раисас. Гобаьккха гаьнаш ягIаза городал арахьарча моттиге хьалъяьй из. Кишинева текстильни предприятей ахчах, хIаьта болхлой шоай къахьегама смена чакх ма яьллинге а боагIа укхаза.

Предприятей профсоюзни комитеташа здравнице баха путевкаш тел — эггара хьалхарча аргIанна хронически лазараш долаш барашта, дика унахцIена боацача а хIаьта иштта халача балхаш тIа болча а наха. СалаIа боагIараш цехашкара боалланехьа а автобусашца хьабоалабу укхаза. Дарбан курс — 24 сахьат.

КердагIа йолча медицински оборудованеца кийчъяь я санаторий - профилакторий. 22 процедурни кабинет, пациенташта набарца дарба деш гипнотари я укхаза. ХIара шера «Легковике» шоай унахцIено чIоагIъю ши эзар гарггача болхлочо.

ХIаьта а Чекмарева Раиса бакъ я: профилакторе баха безам бараш хIанз цул дIачуэца тарлуш дукха а дукхагIа ба...

Из хоам боаш Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Совета санаторно-курортни гIулакхаш деча сектора заведующе Сретенский Александра:

— Вай мехка, — йоах цо, — хIанзале а 2000 совгIа санаторий - профилакторий я. Цхьабакъда уж дукха а дукхагIа эш. СалаIара формаш эргайоахаш тоаe, санаторно - курортни гIулакхаш дара лоархIам айбе гIерт тхо. Из болх керттерча шин лостамагIа баржаш латт: цкъа - дале, иттлагIча пятилетке дIахо дегIайоагIаргья профсоюзий здравницаш. Реконструкци ярген керда хьалъярген дIадохийтаргда миллиард гаргга сом; хIанз мехкара курорташ йолча моттигашка керттерча даькъе санаторeш хьалъеш латт, чIоагIъю цар дарбан база; шозлагIа - дале, санаторeш - профилактореш сихъяь хьалъеш латт предприятеш шоаш йолча. Уж хьалъю, массаза а яхар мо, заводаштен фабрикаштен гаьна йоацаш, гаьнаш дукхагIа йолча, цу тайпара санаторно - курортни база болхлошта гарга а озаш. Цо йиш хулийт лазар ца хилийта е гаьна ца дайта, организм чIоагIъе. Хронически лазараш долаш болча е уж да аьнна хетача наха тIеххьа санаторешка - профилакторешка унахцIено чIоагIъе езаш бола нах тIа - тIа дукхагIа а хIаьта дIахо йодача хана беррига болх мел бераш а ахийта лерхI оаха.

ХIанз вай мехка шерра дIадоладенна да заводий юкъара а кхыметтел доакъой юкъара а санаторeш - профилакторeш хьалъяра ахчен низаши вIашагIдеттилга, хIаьта цига аттагIа да дарбан база хьае а квалифицированни дарба делген салоIалген Iалашде а. Масала, кооперированни хьисапе 14 промышленни предприятешка лаьрхIа 1500 моттиг йола санаторий - профилакторий хьалъеш латт Куйбышевe.

Нагахьа санна иттлагIча пятилетке цу тайпарча болхлой здравницашка дарбан курс юкъера лаьрхIача шера ши миллиой сато чакхйоаккхаш хиннаяле, иттлагIча пятилетке декхар оттадаьд уж нах цкъаи ахаззечул кIезигагIа боацаш хилийта.

Къаьстта лоархIаме да, болхлошен гIулакхерта нахен отпуск хьаэцарга ца хьежаш а бIаьши эзараши километраш гаьна курорте баха ца безаш а, шоай унахцIено укхаза чIоагIъеш хилар. Уж здравницаш лазараш кIезигду эффективний форма а хинна дIаэттай, боккхача лоархIаме я уж лазараш ца хилийтара. Даьча тохкамаша хьахьокх, масала, хронически лазараш долаш болча наьха, цу тайпара здравницашка хиннач тIехьагIа 30 — 40 процент унахцIено тоалуш хилар. Цу тайппара санаторешa - профилакторешa новкъостал ду къахьегама овсарле лакхъяра, болхлой низ ца тоъарца ювзаенна проблема къоастаяра. Болхлой цу здравницай сеть дIахо дегIайоалаелга ерригача паччахьалкхен лоархIамера гIулакх а хинна дIаэттад.

(АПН.)

Ахкан гастролеш

25-ча апреле дIайолаенна 31-гIа июле чакхъяьлар Х. Нурадилова цIерагIча театра традиционни юрташка еча гастролей хьалхара этап. Театра коллектив ший искусство гойташ хилар Урус - Мартановски, Шалински, Ачхой-Мартановски, Гудермесски, Назрановски, Сунженски, иштта республика кхыча районашка. Идейно - художественни организационни лакхача боарам тIа чакхъяьлар спектаклаш. Цу районашка 41433 сага 169 спектакль хьекхар театро.

Дика хеташ белгалдаккха безам ба къахьегамхошта художественни эстетически кхетам балара лоархIам кхетабеш хиларца совхозийи колхозийи дукхагIболча кулгалхоша тха гастролеш тIанийца хилар. Къаьстта а из ала доагIа театра торжественно, тух-сискалца духьала а баьхка шоай районе гастролеш дIаюлляларца творчески коллектив даькъала йийцача Наурски района кулгалхоех.КПСС Наурски райкома секретара Х. М. Герзилиева театра артисташта дийцар района толамех, хьалхдаттача къахьегамхоех, балха тIа а гастролеш еча а толамаш дахар довш ловца баьккхар.

Бакъда массанахьа тIанийцанзар театр йоаггIача бееса йоакхо еш. Иштта «Урус-Мартановский» совхоза, «Терек» совхоза кулгалхоша хьагучох юрта боахама къахьегамхой искусствана гаргаозар цIенхаштара гIулакх лархIац.

Бакъда театра болх спектаклаш гойтарца чакхбоалаш бацар. Юрта къахьегамхоща вIашагIкхетараш хилар театра керттерча артистий Нохч-ГIалгIай АССР-а заслуженни артистий Н. Хаджиевай, М. Давлетмирзаева, артиста М. Дудаева, кхычар.

Сентябрь бетта Грозненски района къахьегамхошта гIулакх деш хургья театра коллектив.

12-ча октябре йистеяргья юртара гастролеш, цул тIехьагIа керда театральни сезон хьаеллара кийчо еш хургья театра коллектив.

Х. БЕРСАНУКАЕВА, Х. Нурадилова цIерагIча театра литературни даькъа заведующи.

Тахани кхоанеи хургда

4 СЕНТЯБРЬ

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIАРА КУЛЬТУРАИ САЛАIАРЕИ ПАРК. 11.00. Массовкай майда. Массовкаш ловзараш, викторинаш. 16.00. Кинолектори. «КПСС XXV-ча съездо наьха хьал-торо айяра оттаяра план кхоачашъяр» — лекци. 17.00. Баьццара театр. Вокально - инструментальни ансамбла концерт. 18.00. Советски поэзе сайре. Дакъалоац Ерригроссийски артистий-чтеций конкурса дипломанта Крамаревский Николай. 19.30. «Вай мохк, вай город» яхача темах кинофестиваль. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре. 20.00. Ерригроссийски артистий-чтеций конкурса дипломанта Крамаревский Николая дакъа а лоацаш «Безама хам бе ха» яхача темах поэзе сайре.

[illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 сентябрь

I-ра ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Абвгдейка». 10.00 — «Шоана, берий дейноаной». 10.30 — Iуйранара ашарий программа. 11.00 — «Литературни дешараш». 11.45 — «ДикагIдола товараш — дукхагIа». 12.15 — Паччахьалкхен Уральски эрсий халкъа хора концерт. 13.00 — «Музейшкеи выставочни залашкеи гIолла» Центральни выставочни залера репортаж. 13.30 — «Фаьлг болча хьоашалгIа» яха художественни фильм. 14.35 — «УнахцIено». Iилмай-популярни программа. 15.30 — «Хила тарлур — тамашийна дар». 16.20 — Мультфильм. 16.40 — Хоккея дунен халкъашта юкъера турнир. СССР сборни — Чехословаке сборни. I—2 гIеи периодаш. Монреалера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Хоккея матч дIахо гойт. 3 период. 19.10 — «Чикаго тIа кIураш» яха телевизионни документальни фильма премьера. «Америка 70-гIча шерашка» яхача циклера. 20.00 — Мичнатора «13 гIанз» яха телевизионни театр. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — СССР халкъа артиста Ю. Гуляева концерт. Из чакхъяьлча — кердадараш.

II-ра ПРОГРАММА

13.00 — «Старт». Телевизионни журнал. 13.25 — Телевизионни фильм. 13.40 — Мехкадаьттан газовойн промышленноста болхлой Ерригсоюзни Ди да кхоана. 1) Пятилетка кахьегамa вахте. 2) Ашарий программа. 14.40 — «Са тIехье» яха телевизионни спектакль. 1 сери.

5 сентябрь.

I-ра ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — «Физкультура е дIаотта!» 9.30 — «Гургал бетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва». 11.00 — «Орленок» телестуде къона корреспонденташ шоаза Советски Союза Турпалца СССР летчик-космонавтаца А. С. Елесеевца вIашагIкхетар. 12.00 — «Ашарий киоск». 12.30 — Юрта сахьат. 13.30 — «Литературни произведенешта экранизаци яр. Художественни фильм. 15.10 — Мехкадаьттан газовойн промышленноста болхлой Ерригсоюзни Ди да тахан. СССР газовой промышленноста министраца Оружжовца беседа. 15.25 — Мехкадаьттан газовойн промышленноста болхлошта дола концерт. 16.00 — Мехкадаьттан газовойн промышленноста болхлой Ерригсоюзни Ди да тахан. СССР Мехкадаьтта промышленноста министра хьалхарча заместитела М. А. Мальцева выступлени. 16.15 — «Цхьан актера театр». СССР халкъа артист М. Царев. 17.05 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 17.30 — Мультфильмай программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Поэза. Советски поэтий стихех йола композици. 18.35 — «Илли—76». 19.00 — «Киноца гойташ цикъ бу клуб». 20.00 — Хоккея халкъашта юкъера турнир. СССР сборни—Швеце сборни 1—2 периодаш. Монреалера трансляци. 21.30 — «Ха». Информационни программа. 22.00 — Хоккейни матч дIахо гойт. 3-гIа период. 22.40 — Центральни телевидени Ерригсоюзни радиои Йоккхача симфонически оркестра концерт. Из чакхъяьлча — кердадараш.

II-ра ПРОГРАММА

13.00 — «Эггара хьалха, цхьоалагIча классе». 13.15 — «Исаев Алексей урокаш» яха телевизионни фильм. 13.30 — «Са тIехье» яха телевизионни спектакль 2-гIа сери.

РАДИО

4 сентябрь.

6.30 — ХьажкIаш чуэца ерригa а кийчо яь йий-теш? Шалински районера передача (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Къонал» [illegible]

5 сентябрь.

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 12.10 — «СакъердамерчагагIе гIа» яха литературно-музыкальни композици (нохчий меттала). 12.30 — Концерт. 15.15 — [illegible]

Старте — Россе динамовцаш

ДIададхача кIирагIа «Динамо» стадионе яхь лоаттаеш хилар Россе толашагIа йола 19 команда. Цига чакхъяьлар Ленина орден лелаета «Динамо» общества Россовета ГТО комплекса многоборьях йола чемпионат.

Торжественни параде гулбеннараштa хьалхашка къамаьл дир чемпионата керттерча судахочо, Нохч - ГIалгIайчен чухьарча гIулакхий министра заместитела В. М. Шейкина. Милице болхлоша спортивни доккхий толамаши балха тIа аьттуви балар ловш ловца баьккхар цо.

ДIайолаелар хьалхара стартaш. 100 метр удача ставропольца С. Сотникова хьекха хинна ха — 11 секунд дуккхача хана дикагIа яр. Грозненца М. Касаева укхаза гойта ха 11.8 секунда яр. ХIаьта тIеххьарча забеге грозненски многоборца В. Сулейманова хьекха ха массарел тIех яр — 10,8 сек. Иштта аьттув баьлар цуй граната кхоссача а нек деча а. Бакъда топаш кхуссача юкъера результат а гойта хьалхле дIахийцар цо. Яхье хьалха бар москвичаш Л. Ковалеви А. Самодерженкови, ростовланаш Д. Аксенови С. Митяеви, оренбуржец В. Говоров.

Многоборья тIеххьара тайпа дар Черноречениски водохранилища районе чакхъяьнна 3 эзар метр йола ейгаатлетически кросс. Укхаза а аьттув гамзар вай спортсменашта. Шоай забегашка эша а йиша командин зачете 11-ча моттиге кхаьчар уж.

Чемпионате котало яьккхар Горьке города многоборцаша Царна дIаелар карара-кара тела Россовета «Динамо» приз. Царна тIехьа йоагIа Московски транспортни управлени, Московски Ростовски областий командаш.

Къаьсттача зачете чемпионаш хилар Алтайскера В. Истомини Оренбургера В. Говорови. Чемпионаштен призераштен дипломаши совгIаташи деннад. Россе вIашагIтехача командо кастта городе Ташкенте хургйолча Ерригсоюзни чемпионате дакъа лоацаргда.

А. МОИСЕЕВ, керттерча судахочун заместитель.

СУРТА ТIА: 1. Старте ба многоборцаш - некдераш. 2. 100 метр удача финише.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолла хувцалуш морхаш а йолаш йоачан а йолаш малхбоалехьа Iоссаре секунде 3 — 7 метр сихаллаца мух а хьекхаш. Хилен ферама температура республике гIолла 22 — 27 градуси, Грозне 24 — 26 градуси йоахал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш цхьайолча моттигашка догIа а делхаш тайп — тайпарча оагIонашкара хьаьекхаш секунде 3 — 7 метр сихаллаца мух а хьекхаш хилен ферама температура бийсана 12 — 17 градуси дийнахьа 21 — 26 градуси а йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культура отделе — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорсой — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88

Газет арадувл шинарей ереи, шоаттеи деношка

СФ05476 «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92.